Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 62 (16285) | 1983 оной мартын 16, среда | Сэн 3 мүнгэн.

...АРАН ЖЭЛЭЙ ...АБХАЛАНТА ОЙ

[illegible]

...ай барилгашад Хойто-Муяын тоннелиие тойруулан ...уурын түмэр харгы табижа, һайндэртэ дүүргэхэ бай...ад, түсэб уялгануудаа бүри эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэ...

...ирта һайндэр болотор гурбан һара хахад саг үлэбэ. ...огонихон хугасаада бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэн дэ...эйгээр ябуулагдаха болоно. Үйлэдбэриин ашаг үрые, ...мэриин шанарые улам дээшэлүүлхын түлөө үдэр ...үндэр бүтээсэ хангаха, ажалай журам шангадхаха ...энүүд табигдана. Зарим ажалша коллективүүдэй ...алэрта зорюулагдаһан габшагай ажалай вахтануудые ...дхэжэ, үндэр дүн туйладагынь али болохоор дэм... шухала. Байгша ондо үндэр ургаса абаха, мал ажа...шаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ гэһэн ажалшадай ...л тараажа, бүгэдын хэрэг болгохо гээшэ партиина, ..., профсоюзай, комсомолой организацинуудай, ажа... хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгата зорилго мүн.

...еспубликынгаа намтарые арад зондоо уран гоёор, ...түгэлдэрөөр хөөрэжэ, баатарлиг ажалда зоригжуул... үзэл сурталшадай уялга мүн. Уулзалганууд, ...анууд дээрэ партиин ленинскэ национальна политика ...а, манай ороной арадуудай хани барисаан, Совет ...адтамнай болоһон хубилалтанууд тушаа хөөрэлдөө..., элидхэлнүүд үнгэргэгдэжэ, бүгэдын һонирхол үүсхэ... байха. Соёлой байшангуудта, улаан булангуудта һо...олтой уулзалганууд эмхидхэгдэхэ, тэндэ партиин, ...ай болон дайнай ветерануудтай залуушуулай уулзал...үүд болохо, совет хүнүүдэй олон үеын һайн һайхан ...шалнуудые эдиршүүдэй ажабайдалайнь гурим ёһо ...хо хэрэгтэ туһалха зэргэтэй.

...олон зуугаад гол мүрэнүүдэй Байгал далайдаа амида... уһаяа асардагтал адляар ажалша малша арад зо... түрэл оронойнгоо хүсэ шадалай улам урган һалбар... хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулжа, ойн баярай һайн...ые хүсэн түгэс, зол жаргалтай угтаг лэ!

Буряадай АССР-эй 60 жэл

ХУРЬГАДАА ГАРЗАГҮЙГӨӨР ТҮЛЖҮҮЛХЭ — ХОНИШОДОЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ОТАРАНУУДТА

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон, Социалис Ажалай Герой Д-Н. Б. Сундуевта айлшаар ВЛКСМ-эй XIX сьездын делегат, Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой залуу хонишон Дамба Дамбинов үнгэрэгшэ жэлэй эхин багаар ерэһэн юм. Ажахынуудайнгаа һүрэгүүдые олошоруулхын хойноһоо тэмсэжэ ябаһан түрүү хонишодой дунда дүй дүршэлөө халан абалсаха, хубаалдаха юумэн олон байһан. Илангаяа залуу хонишон Дамбиновта түл абалгаар республика соогоо суурхаһан хонишонһоо асууха, һонирхохо юумэн мүн лэ олон ааб даа. Хонишод хүдэлмэриингөө саашанхи хараа түсэбүүд, туйлагдаһан амжалтаяа арьбадхаха тухайгаа хани ёһоор, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдөө бэлэй.

Даша-Нима Буодиевич тиихэдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абахаар түсэб табиһан тухайгаа зугаалаа һэн. Харин түл абалгын хаһын дүүрэхэдэ, түрүү хонишон зуунһаа 160 хурьга абажа амжаа һэм шуу.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй түл абалгын хаһые Д-Н. Б. Сундуев түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаһан байна. Мүнөө тэрэнэй отарада түл абалга түлэг дундаа оронхой.

—Эдэ үдэрнүүдтэ манай ажахын 18 отарын хонишод 11.553 эхэ хониһоо хурьга абажа эхилбэ. Ажахын түрүү хонишод мүнөө үедэ эртын хэдэн зуугаад хурьга абаад, гарза хоролтогүй түлжүүлжэ байна. Байгша ондо түрүүшынхеэ хурьгалха залуу хонидые абаһан нүхэр Сундуев 647 толгой эхэ хонидтой. Эндэнь мүнөө 580 хурьган абтаба,—гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь С. Ц. Гомбожапов хөөрэнэ.

Ажахын нүгөөдэ түрүү хонишон — Социалис Ажалай Герой О. Э. Сангадиева 620 толгой эхэ хонидһоо даб дээрэ 360 хурьга абаад байна. Тиихэдэ Владимир Молоновичи Лубсановай комплексын хонишод 1252 эхэ хонидые түрүүлхэ юм. Мүнөө эндэнь 770 хурьган абтаа. Мүн Чимитцырен Шалхаевич Гатаповай отарынхид 727 хониһоо 445 хурьга абаад, шэнэ түлөө гарзада оруулангүй, өөдэргэн һайн хурьгадые түлжүүлжэ эхилэнхэй. Энэ ажахыда хонидһоо түл абалгын хаһа март һарын һүүл багаар дүүрэхэ юм.

Байгша ондо түрүүшынхеэ хурьгалха хонидые харууһалжа байһан Д-Н. Б. Сундуев 100 эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга абаха уялгатай. Республикын түрүү хонишон энэ уялгаяа сум дүүргээ һаа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые гурбан жэл соо дүүргэхэ зорилготой. Эрхим ажалаараа Баргажан голдоо суурхаһан хонишондо ажахын залуушуул хурьгадыень абалсахаяа ерэнхэй. Мүнөө Юрий Жалсараев, Юрий Омсоев, Светлана Будаева, Светлана Бадмаева гэгшэд хонидой түрэжэ байһан энэ үедэ үдэр һүниие илгангүй оролдосо ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Ингэжэ республикынгаа жаран жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоһон тус ажахын бүхы хонишод эдэ үдэрнүүдтэ уһаһан малгайгаа абаха забгүй ажаллажа ябана.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д-Н. Б. Сундуев.

Авторай фото.

АБТАҺАН ТҮЛЭНЬ ӨӨДЭРГЭН

Фаат Зайнулинай даадаг бригадын гэшүүд арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлдэ отарынгаа хонидой ашаг шэмыень нэмэхэ, түл олоор абажа, тоо толгойень олошоруулха хэрэгтэ бүхы һанал, бодолоо зорюулан хүдэлнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ тус коллектив урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхын түлөө габшагайгаар ажаллажа байна. Тусхайлбал, тэдэнэр һүүлэй мэдээгээр 600 эхэ хониһоо 590 түл абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Эдэнэрэй даадаг отарада эхирнүүд ехэл олон.

Нёдондо нүхэр Зайнулинай хүтэлбэрилдэг бригадынхид зуун эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга абажа, томо болгоод тушааһан, түсэбһөө гадуур 6 центнер нооһо хайшалһан юм. Ахалагша хонишон һүүлэй жэлнүүдтэ ажахынгаа «зуутанай» тоодо оронхой.

Байгша ондо Фаат оорынгоо хани нүхэр Василятай хамта үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ дутуугүй амжалта туйлахаар зэһэнхэй. Эдэнэр энэ харюусалгатай хаһадаа эртүүр бэлдээ һэн. Хонидой, хурьгадайнгаа байрануудые һайса дулаалһан, хүсэд хурэхэ үбһэ тэжээл, хохир нөөсэлһэн байна. Эдэ бүгэдын ашаар XX партсьездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхэнь ха юм. Мүнөө эндэ абтаһан хурьгадынь өөдэргэн, суланууд. Байра соонь дулаан, хуурай сэбэр. Эдэ ажалша хүнүүдэй гараар харууһалагдажа байһан мал нимэ байгаашьегүйдэнь аргагүйл даа.

Р. БАЛДАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

Сэлэнгын район.

РЕПОРТАЖ

ҺАНАА ЗОБОРИТОЙ ҮЕ

Энээнһээ урда жэлнүүдтэ эгээл энэ хирэдэ һүүжын хонишод зуун эхэ хонин бүриһөө 100 шахуу хурьга ходол абаад байдаг һэн. Жэшээлхэдэ, нёдондо мартын тэн багаар эндэ ерэхэдэмнай отарын эзэд—Оронгын совхозой бэрхэ хонишод Владимир Матвеевич, Екатерина Содномовна Малакшиновтан зуун эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга абаад байһан юм.

Харин һаяхан хабарай түрүүшын урин дулаахан нэгэ үдэр тэдээнэйдэ хүрэхэдэмнай, Владимир өөрөө хонидойнгоо хашаагай үүдэндэ юундэшьеб һанаата болоһон янзатай байба. Амар мэндээ мэдэлсэжэ, ажал хэрэг тухайнь һонирхохо һамбаандаа ингэжэ асуубабди:

—Юун болооб, Владимир Матвеевич? Юундэ тиимэ уруу дуруу байнат?

—Ехэшье баярлаха юумэн үгыл даа. Хурьгал үрдэнайхиһаа үсөөн абтажа байна. Хайшан гэжэ зуун эхэ хонин бүриһөө 85—90 хурьга абаха гээшэбибди. Иимэ һанаа зоборитойгоор түл абалгын тохёолдоһые һананагүйб,—гээд тэрэ харюусаба.

Ушарынь юун бэ гэхэдэ, үнгэрэгшэ намар хүгшэрһэн, голодоһондо гараһан эхэ хонидоо мяханай комбинадта тушаагаад байтарнь, отделениие эрхилэгшэ байһан Д. Ц. Мункуев, ажахын ахамад зоотехник Б. Е. Доржиев гэгшэд ерээд, шэнэ хурьгалха нэгэ бүлэг эмэ түлгэнүүдые даажа абахые дурадхаһан юм. Намар хожом болошоһон хойно, хонидые үрэжүүлхэ хаһын эхилхээ байхада ондоо хүнэй отарые даажа абаад, үшөө тэдээнһээ хурьга олоор түлжүүлхэб гэжэ найдахань бэрхэтэй гэжэ хонишон бүхэн мэдэхэ ааб даа. Тииһээ тинтэрээ харюусалга багатай эзэнһээ боложо, тэдэнь зундаа ёһоор адуулагдаагүй, хүсэ шадал һайса абхуулагдаагүй байшоо бшуу.

Гэбэшье анханһаа ажалһаа арсаха гээшые мэдэдэггүй дээрэһээ Владимир Матвеевич олон үгэ хэлэнгүй тэдэниинень тушаажа абаһан юм. Бүхы арга хургыень оложо, хонидтоо хүсэ шадал абхуулха, саг соонь үрэжүүлхэ гэжэ яһала оролдоо. Туранхайшаг байгаад, зарим хонидынь орой болотор ототой боложо үгөөгүй, зобоогоо.

Хэды тингэбэшье дүршэлтэй хонишод Владимир Матвеевич Екатерина Содномовна хоёрой хүсэл оролдолго, хара хүлһэн дэмы адхараагүй гэжэ һанагдана. Мүнөө хашаа соонь ороходо таһалга бүхэндэ дүн сагаахан хурьгад олон. Хашаа соохинь сэбэр, хуурай, дулааншье.

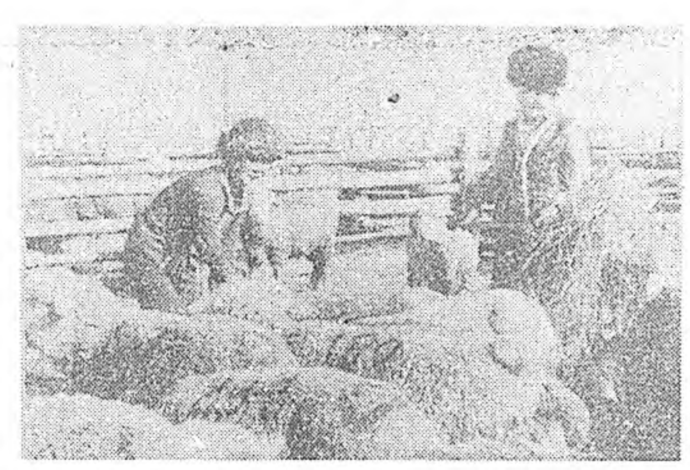
—Шэнэ түрэһэн хонидой түл хадаа жэжэшэгүүд байна. Мүн баһа эхирлэхэнь тон үсөөн,—гэжэ ахалагша хонишон шэмарлангяар дуугарна.

— Бүхыдоо хэды эхэ хонидһоо хэды хурьгад абтааб?—гээд асуубабди.

—Хамтадань 620 эхэ хонидые харууһалдаг зомди. Мүнөө дээрээ 500 гаран хурьгадтай болонхойбди. Ехэ гарза хоролто үгы. Март соо үшөө нэгэ хэды хонин хурьгалха ёһотой. Юрэдөөл, шэнэ түрэһэн зуун эхэ хонин бүриһөө 75 хурьга абаха түсэбөө үлүүлхэ һанаан бии. Халагни, эдэниие зун эртэ тушаажа абаһан байгаа һаа, һайса таргалуулаад, саг соонь үрэжүүлжэ, мүнөө зуунһаа зууе сохом абаад байха бэлэйбди. —гэжэ Владимир Малакшинов халаглана.

—Теэд хайшан гэхэбибди. Одоол ерэхэ жэлдэ һанаһандаа хүрэхэ зон аабзабди,—гэжэ Екатерина нүхэрынь дуугарна.

—Хүн бүхэнэй дааһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаггүйнь харатайл байна. Хэрбээ эдэ хонид зундаа һайнаар адуулагдаһан байгаа һаа, хурьгадые бүри олоор үгэхэ һэн,—гэжэ хонишон үнөөхил һанажа ябаһанаа хэлэнэ.

Газаахи хорёо соонь үбһэн, һолоомон, зелёнкошье яһала элбэг. Байра байдалынь дарагар һайн. Хонидыншье хүсэ шадалаар муу бэшэ. Эдэнэр ондоо туһаламжагүйгөөр өөһэдынгөө хүсөөр түл абанад. Тэдэндэ Татьяна Вера хоёр басагадынь туһалалсадаг юм.

М. НАМЖИЛОВ.
Улаан-Үдын район.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Ахалагша хонишоной нүхэр Екатерина Содномовна Малакшинова. Вера Татьяна хоёр басагадынь хонидоо эдеэлүүлжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МЯНГАН ХОНИДОЙ МААРАЛДААН

Ахалагша хонишон Алексей Ануфриевич Калашников хонин ажалда ороһоор 16 жэл болобо. Тэрэ һүүлэй табан жэлэй туршала таһалгаряагүй 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьгадые түлжүүлдэг болонхой. Үнгэрэгшэ 1982 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга түлжүүлжэ, «Районой чемпионой» нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Мүнөө тэрэнэй отарада аяар 1100 эхэ хонид тоологдоно.

—Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ иимэ томодхогдоһон отара эмхидхээбди. Мүнөө дээрээ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаад байнабди. Мянган толгой хурьгадые нэгэ отарада түлжүүлхэ гээшэ бэрхэтэйхэн байна даа. — гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ. Энэ байраламчай 900 хонин багтадаг юм. Тиимэһээ байрань багадхаялал һанана, — гэжэ Алексей Ануфриевич хөөрөө һэн.

Томодхогдоһон отарын хонидто үбһэ болон бусад тэжээл зөөхэдэ таарамжатай юм бэзэ. Гаргашань бага. Тиихэдэ хонишодой дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхада зохид боложо үгэнхэй.

Байра соонь дулаан, сэбэр. Ханадань олон плакадууд ба лозунгнууд, хонишодой абаһан социалис уялганууд, «Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтая!» гэһэн уряа, «Социалис мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө» вымпел ханадань үлгөөтэй байна. Телевизор, радио, холодильник гэхэ мэтэ бүлта бии.

1000 эхэ хонидые оройлоол 6 хүн харууһалдаг байба.

— Яахадаа иимэ үсөөн хүн ажалладаг юм гэхэдэ: «Дүршэлтэй хонишод хомор. Һүүлэй жэлнүүдтэ бэе бэеэ һайн таниха хүнүүд эндэ эбтэй зэтэйгээр ажалланабди. Хурьгадай «адхаржа» байха үеэр студентнүүд туһалаа һэн», —гэжэ хонишод хэлэнэ.

Эндэ ажалладаг хонишон бүхэн 200 хурьга толожо абаһан байна. Эдэнь хэд бэ гэбэл, Петр Ануфриевич Носков, Фома Ефантьевич Калашников, Прокопий Михайлович Кравцов, Зиновий Фадеевич Ананьин, Николай Петрович Кравцов гэгшэд болоно. Тэдэнэр абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө ехэтэ оролдоно. «Залуу хүбүүд Николай Кравцов Прокопий Кравцов хоёр дүршэлтэй хонишодһоо зааханшье дутангүй ажаллана. Бэрхэ хүбүүд даа»,—гэжэ ахалагша хонишон тэдэнэрээ магтана.

Ажал хүдэлмэри тухай нилээд хөөрэлдэһэнэй удаа газаа гаража, хонидой хорёо, хурьгадай байра соогуур ябажа харабабди. Монсогор бэетэй яһала өөдэргэн хурьгад, хаалтанууд соо дэбхэрэлдэнэ.

«Забайкалец» колхозой эрхим хонишон районой чемпион А. А. Калашниковай ударидалга доро хүдэлдэг бэрхэ хонишодой оролдосото ажалаар урмашан баясаа һэмди.

С. ОЧИРОВ.
Мухар-Шэбэр.

ПОЭТ, ДРАМАТУРГ, ПУБЛИЦИСТ

...иалис Ажалай Герой, ...нскэ ба СССР-эй Гүрэ...шангуудай лауреат Сер... Михалковой зохёохы ... ябуулга коммунис үн... суртал һургаалнуудай ...оо тэмсэлэй уряагаар нэб...нхэй гээшэ. Уран зо...лшын түрэһөөр 70 жэлэй ... зорюулагдаһан үдэшэ ...тын 14-дэ Союзуудай ...ангай Колонно зал соо ...бобо.

...ССР-эй Уран зохёолшо... холбооной правлениин ...дэхи секретарь Г. М. ...рков, гүрэнэй болон нии... эмхинүүдэй, түлөөлэгшэд ... үдэшэ дэлгэрэнгы үгэ ...

...Хэдэн үеын совет ...бүүд литературатай та...саханадаа, тэрэнэй поэ...нүүдһээ, шүлэгүүдһээ, он...онуудһаа эхилдэг байна. Уран зохёолшын баснинууд болон зүжэгүүд, тэрэнэй публицистическэ зохёолнууд уншагшадта үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Сергей Михалковой бэшэһэн номууд, дүн хамта 150 миллион хэһэгээр хэблэгдэн гараһан байна. Тэдэнь СССР-эй, арадуудай бүхы хэлэнүүд дээрэ гадаадын олон оронуудта хэблэгдэнхэй.

Уран зохёолшо-коммунистын—РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшын, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретариин, СССР-эй Верховно Соведэй депутадай үрэ түгэс ниитын ажал ябуулга тухай үгэ хэлэгшэд дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байгаа.

Болгар поэт А. Босев гадаадын нүхэдэйнгөө зүгһөө түрэһэн үдэрөө тэмдэглэжэ байһан уран зохёолшые амаршалба.

С. В. Михалков тэрээндэ зорюулагдаһан халуун дулаан үгэнүүдэйнь түлөө баяр баясхалан хүргөөд, саашадаашье совет литературада, эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгтэ үнэн сэхээр алба хэхые найдуулһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай соёлой таһагые даагша В. Ф. Шауро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. Н. Ментешашвили гэгшэд энэ үдэшэдэ хабаадалсаба.

(ТАСС).

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

ХАРЬКОВ. Украинын В. Я. Юрьевэй нэрэмжэтэ таряан ажалай, селекциин болон генетикын эрдэм шэнжэлгын институт Хара бэшэ хүрьһэтэй нютагуудай, Урда Ураалай, Поволжиин болон Казахстанай ажахынуудта хабарай орооһото ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгэ эльгээжэ дүүргэбэ. Область дотор үрэһэ тарижа ургуулдаг тусхай шэглэлтэй ажахынуудай байгуулагдаһанай ашаар тус институт табан жэлэй эхинһээ хойшо 17 процентээр ехэ үрэһэ хүрэнгэ таряашадта эльгээдэг болоо.

«Харьковска-46» гэжэ шэлдэн хатуу шэниисые сагай ондо ондоо уларилтай нютагуудай таряашад олон жэл соо тарижа ургуулна. Иимэ сортын үрэһэ хүрэнгын хайшуугаар үндэр баян ургаса үгэдэг зөөлэн шэниисын, сиимэнэй, просой ба кукурузын үрэһэн таряашадта эльгээгдээ юм. Мүнөө институт ороной 160 ажахытай хэлсээ баталанхай.

Ехэ сэбэр, үбшэндэ нэрбэгдэдэггүй эрхим сортын үрэһэ хүрэнгэ хэрэглэжэ, таряашад ороoһоной ургасые дээшэлүүлхэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ бшуу.

Мүнөө жэлдэ институтда бии болгогдоһон ороoһото ургамалнуудай шэнэ сортнууд хоёр миллион гектарта таригдаха юм.

АЛМА-АТА. Казахстанай шэнэ газар элдүүрилдэг областьнуудай таряашад ороoһото болон ороoһото бобово ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгэ бэлэн болгонхой.

Нёдондо жэлтэй сасуулхада, ерэхэ ургасын жасада шэнээр нютагжуулагдаһан сортнуудай хубинь дээшэлхэ юм. Кустанайска, Кокчетавска, Целиноградска, Хойто-Казахстанай болон Тургайска областьнуудта таряалангай гурбадахи гектар бүхэндэ шэнэ сорт таригдаха юм.

Эндэхи ажахынуудай үрэһэ тарижа ургуулагшад графигһаа уридлан эрхим һайн сортнуудые нэбтэрүүлнэ. «Омск-9», ««Целинна-21» сортын шэниисэ, «Донецкэ-8» сортын ешмээн болзорһоо жэлээр урид нютагжуулагдажа эхилхэнь. Шэлдэн хатуу шэниисын сортнууд ехэ талмайда таригдаха. Олонхи ажахынуудта гансал нэгэдэхи ба хоёрдохи классай үрэһэ хүрэнгэ нөөсэлэгдэнхэй.

Мүнөө жэлдэ республикын хойто областьнуудта 200-гаад колхоз, совхоз, хүдөө ажахын туршалгын хэдэн арбаад станци, эрдэм шэнжэлгын бусад эмхи зургаанууд үрэһэ тарижа ургуулха шэглэлтэйгээр хүдэлнэ.

УРМАТАЙ УРАГШАА ДАБШАНАБДИ

Партиин XXVI съезд дээрэ баталагдаhан холын хараата түсэбүүдые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум тодорхой зорилгонуудые табиhан байна. Эдэ зорилгонуудай үндэhөөр харахада, манай Прибайкалиин районой промышленна предприятинуудай коллективүүд үнгэрэгшэ 1982 оние яhала hайн үрэ дүнгүүдтэйгээр түгэсхөө. Продукци худалдалгаар жэлэй түсэб 101 процент, нормативна сэбэр продукциин түсэб 104,1 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 101 процент бэелүүлэгдэhэн байха юм.

Олонхи продукци гаргалгын түсэб сүм дүүргэгдэhэн байна. Эндэ hүүлэй хэдэн жэлдэ тогтууритай hайнаар хүдэлжэ байдаг Сэлэнгын модоной баазын, Татауровай авто-заhабарилгын, Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводуудай, Итанцын леспромхозой, Кикын лесхозой гэхэ мэтэ коллективүүдэй эршэтэ ажалай аша үрэ харагдана бшуу. СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе угтуулhан социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, эрхим еможалта түйлаhанайнгаа түлөө районой хэдэн предприятинууд Ойн баярай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа hэн.

Районой промышленна предприятинуудай амжалтата ажалай эшэ үндэhэн гээшэ хадаа зүбөөр эмхидхэгдэhэн социалис мүрысөөн, үйлэдбэриие hэльбэн шэнэлэлгэ, кадрнуудтай ябуулагдадаг саг үргэлжын хүдэлмэри болоно гэбэл алдуугүй. Предприятинуудые тогтонижонги нэгэ коллективтэй болгохо талаар ябуулагдадаг саг үргэлжын хүдэлмэриин ашаар 1982 ондо кадрнуудай ажалhаа гараха ушар Кикын лесхоздо 3 процент, Татауровай авто-заhабарилгын заводто, Сэлэнгын модоной баазада —13, Байгалай леспромхоздо—15 процент гэхэ гү, али 1981 онойхидо орходоо район соо дунда зэргээр 2 процентээр доошолhон байна. Ажалай сагые гээхэ, оньhон техникэ зогсоохо ушаршье үсөөрөө.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые сүм дүүргэлгын гол эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн промышленна предприятинуудые шэнээр hэльбэн зэбсэгжүүлгэ гээд тоолонобди. Үнгэрэгшэ хоёр жэл соо энэ хэрэгтэ 6 миллион гаран түхэриг гаргашалагдаhан байна. Тиигэжэ Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводто арматурна цех, Кикын, Прибайкалиин лесхозуудта комплексно-оньhожоруулагдамал аргаар модо болбосоруулха шэнэ цехүүд ашаглалгада үгтэhэн байна. Мүн Татауровай авто-заhабарилгын заводто табан жэлэй hүүл багаар К-700, Т-150 тракторнуудые заhабарилха шэнэ цех бэлдэгдэнэ. Энэ мэтэшэлэн hэльбэн заhабарилгын хүдэлмэри бүхы предприятинуудтамнай хэгдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ районой предприятинуудта нилээд хүшэр жэл болоо гээд тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, таhалгаряагүй хура бороонhоо боложо, ойн харгынууд шабар шабха болоод, модо зөөхэ түсэбнай дүүргэгдээгүй үлөшөө. Харин ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин продукци районоймнай бүхы продукциин хэмжээнэй 74 процент болодог ха юм. Гэхэтэй хамта, хура бороон hаад татаал юм бээз, харин предприятинуудай финансово-ажахын ябуулгануудые хараад үзэхэдэ, бүхы нөөсэ арга боломжонууд гүйсэд ашаглагдаа гэхын аргагүй.

Түүхэй эдэй нөөсэнүүдые гүйсэд ашаглаха оролдолгые ой модоной предприятинуудhаа эхилхэ шухала гээд тэмдэглэлтэй. Район дотор hүүлэй табан жэлдэ жэл бүри дунда зэргээр 1 миллион кубометр модон бэлэдхэгдэнэ. Тэрэнэй 700—720 кубометрынь «Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинууд бэлэдхэдэг юм. Харин модо бэлэдхэлгын деляянуудые шалгаад үзэхэдэ, наридаhан, богонидоhон, гэшүүhэтэй гэхэ мэтэ шалтагаанаар 12—20 процент хүрэтэр модон үлэшэдэг байна. Энэ тон буруу, хайша хэрэгээр хандалгын хойшолон. Тэрэ хаядаhануудhаа технологическа зомгоол, хайрсагай хабтагай, штакетник, ядахын сагта түлеэшье гаргадаг дүй дүршэл бии ха юм. Ганса 1982 ондо 42 мянган кубометр технологическа зомгоол, 2,3 мянган кубометр хайрсагай хабтагай гаргагдаhан байна. Хюрээгэй хибэдэhые түлишэдэ хэрэглэлгэ Сэлэнгын модоной баазада жэлэй 150 гаран мянган түхэригэй ашаг олзо үгэhэн байха юм. Эдэ бүгэдые тоолоод байхадаа бидэ район доторoo отологдоhон модоной хаядаhа хэрэглэхэ хүдэлмэри эхилэнхэйбди. Гэбэшье эндэ модо хахалха түхеэрэлгэ, зомгоол шэрэхэ машина, хайрсагай хабтагай гаргаха пилорама гэхэ мэтэ дутагдана.

Ой модоной нөөсэ баялигые гамтайгаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тухай хэлсэхэдээ, модо бэлэдхэгшэдэй тоо тухай тогтон дурдалтай. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай районой ой тайгада 19 организаци болон предприяти модо бэлэдхэhэн байна. Тус бүридөө тэдэнэр 1 мянганhаа 25 мянган кубометр хүрэтэр модо отолно. Тэндэ ямаршье бригадна подряд гү, али «Нарин зуруудаар» модо отолхо гүрим тухай хэлэлтэгүй. Шадаал hаа hайн модо шэлэхэ, леспромхозуудай харгынуудые (заримдаа модо отолхо деляныеньшье) хэрэглэхые бултадаа оролдодог. Тэдэнэй hүүлээр отологдоhон ойн талмай дээрэ 25—30 процент хүрэтэр модон хаягдашаха юм.

Иигэжэ модо отологшодой олошорходо тэдэнике ёhотой гүримаар хинан шалгаха аргагүйдэгдэнэ. Мүн тэдэнэр ойн түймэр унтарааха техникэгүй, энэ хэрэгтэ олонхи ушарта hаналаашье табидаггүй байха юм. Жэшээнь үнгэрэгшэ жэлдэ «Межколхозстрой» нэгэдэлэй барилгын материалнуудай комбинадай Турунтаеводохи участогай хүдэлмэришэдэй гэмээр Нестерово тосхон шадар ой галдуулаа hэн. Ой модоной ажахын дары түргэн хэмжээ абаха эрилтэ табяашье hаань, КСМ-эйхид хоёр хоног удаараа. Тиигэжэ 28 гектарта ой модон галдуулжа, 16,9 мянган түхэригэй гарза болоо.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэл хүсэндөө орожо байна. Энэ жэлые ажалай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэн, түрэл республикынгаа байгуулагдаhаар 60 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө районоймнай ажалша коллективүүд хоорондоо мүрысэн ажаллана гээшэ. Түрэл партиингаа Центральна Комитедэй майн ба ноябриин (1982 оной) Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые сүм бэелүүлхые оролдон, районоймнай ажалшад 1983 онойнгоо социалис уялгануудые баталан абанхай.

Тэрэ уялгануудай ёhоор гол промышленна продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха түсэбнай декабриин 29-дэ дүүргэгдэжэ, жэлэй түгэсэтэр түсэбhөө гадуур 250 мянган түхэригэй продукци худалдагдахаар хараалагдана. Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ бүхы арга нөөсэнүүдые хэрэглэн, эрдэм техникын түйлалтануудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлhэнэй, ажалай эмхидхэл hайжаруулжа, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлhэнэй ашаар промышленностьда ажалай бүтээсэ 0,5 процентээр дээшэлхэ юм. Мүн тиихэдэ гар хүсөөр хэгдэдэг ажал хоροохо, алмалта, арьбалалта түйлаха талаар тодорхой хэмжээнүүд хараалагданхай. Эдэ бүгэдые сүм бэелүүлжэ, амжалта түйлахын түлөө «гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ» гэhэн уряа доро мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Хараа, зорилгонууднай тодорхойлогдонхой. Хүдэлхэл хэрэгтэй.

А. ЗАТЕЕВ,
КПСС-эй Прибайкалиин райкомой секретарь.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГШЭД

ПРОДУКЦИ ХУДАЛДАЛГААР

Баян-Голой тоhоной завод	—119,1 процент
Макаронной фабрика	—104,2 —«»—
Улаан-Үдын пивын завод	—103,2 —«»—
Джидакомбинат	—103,1 —«»—
Һүнэй промышленностиин нэгэдэл	—102,9 —«»—
Локомотив-вагон заhабарилгын завод	—101,1 —«»—
Хяагтын плавиково-шпадай рудник	—100,1 —«»—

НОРМАТИВНА СЭБЭР ПРОДУКЦЯАР

Харанхын холимог тэжээлэй завод	—122,9 —«»—
Сэлэнгын ЦКК	—118,5 —«»—
Хурамхаанай леспромхоз	—117,6 —«»—
Хоринн леспромхоз	—112,3 —«»—
Хилээмэнэй продуктнуудай управлени	—110,5 —«»—
Һээеы гуталай фабрика	—110,0 —«»—
Заудинска мелькомбинат	—109,4 —«»—
Шулуутын холимог тэжээлэй завод	—103,4 —«»—
Сүхын арhанай завод	—108,4 —«»—
Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод	—107,0 —«»—
«Электромашина» завод	—105,7 —«»—

Социалис мүрысөөн — олоной зохёохы эдэбхи № 3

Манайда түрүүшүүл олон гээшэ. Тэдээндэ алдар соло, тэдэмнай хүндэлэгдэхэ ёhотой. Эдэмнай шэныe үүсхэгшэд, замай залуурша́д ха юм, тэдээнhээ бидэнэр жэшээ абадагбди. Гэбэшье имагтал гансал түрүүшүүлэй хүсэлэл оролдолгоор урдаа табиhан зорилгоёо шиидхэжэ шадахагүйбди. Хүн бүхэн лэ тогтоогдоhон даалгабаряа үдэр бүхэндэ дүүргэхэ ёhотой.

(Ю. В. Андроповой Москвагай станок бүтээгшэдтэй уулзалгын үедэ хэлэhэн үгэhөө).

АМЖАЛТАЯА БАТАДХАХА

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ШЭНЖЭЛЭЛ

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй январь, февраль hарануудай дүнгүүд элирбэ. Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениидэ бүридхэгдэн согсологдоhон эдэ дүнгүүдые харахада, республикымнай промышленна предприятинууд байгша оной эхинhээ яhала эршэмтэйгээр ажаллажа байна гэжэ тэмдэглэмээр. Промышленна продукци худалдаха хоёр hарын түсэб 100,3 процент, нормативна сэбэр продукциин түсэб 102,8 процент товарна продукци гаргалгаар нэгэ хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсын түсэб 100,9 процент, нормативна сэбэр продукци үйлэдбэрилгөөр ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын түсэб 102,8 процент дүүргэгдэhэн байна.

Союзна болон республикын мэдэлэй предприятинуудые зэргэсүүлэн харахадашье яhала hайн дүнгүүдтэй. Продукци худалдалгаар харахада, түсэбүүдынь тус тустаа 100,5, 100,1 процент, нормативна сэбэр продукцяар харахада —102,6, 103,5 процент дүүргэгдэнхэй.

Республикын министерствэнүүд болон управлениинүүдэй мэдэлэй предприятинуудые хамтадхан харахадашье, тэдэнэй ниитэ түсэбүүд сүм бэелүүлэгдэhэн байха юм.

Тиигэжэ республикымнай промышленность бүхыдөө 295 миллион 924 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилhэн гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үеын хэмжээ 11 процентээр үлүүлhэн байна. Эндэ иланга Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадай, «Электромашина», Тимлюйн цементын болон асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводуудай, «Бурятфермаш», «Бурятавторемонт» нэгэдэлнүүдэй, Баргажанай, Хандагатайн, Гусиноозёрско, Итанцын, Худанай леспромхозуудай коллективүүд ехэ амжалта түйлаhан байна.

Гэхэтэй хамта гээгдэлдэ ороhон предприятинууд үшөөл олон. Республикын районуудые промышленна үйлэдбэриин түсэбүүдэй дүүргэлтээр зэргэсүүлэн харахада, городой гурбан, хүдөөгэй 19 районууд соohoo Октябрьска, Баунтын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Хорин—хамтадаа долоон районой промышленность гээгдэлдэ орошоhон байна. Эндэ Октябрьска районой 16 промышленна предприятиин гурбанинь түсэбөө дүүргэнгүй. хараалагдаhан түсэбhөө 1 миллион 603 мянган түхэригөөр бага продукци тушаажа, бүхы Улаан-Үдэ городой промышленностиин түсэбэй дүүргэлтые хойшо татажархиhан байна (99,5 процент).

Республикын бүхы 184 промышленна предприятиин 18-иинь гэхэ гү, али 9,7 процентнь түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулhан байна. Партиингаа энэ харaa зорилгые бэелүүлхые эрмэлзэhэн манай республикын промышленна коллективүүд байгша оной үнгэрhэн хоёр hара соо эрхим шанарта продукци гаргаха түсэбөө 114 процентдэ хүргэжэ, бүхыдөө 7 миллион 885 мянган түхэригэй продукци шанарай дээдэ сэгнэлтэтэйгээр тушааhан байна. Энэ талаар иланга Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинат (135,5 процент), «Электромашина» (126,0), «Теплоприбор» (110,1), Тимлюйн цементын (109,2) заводууд шалгараа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлые амжалтата ажалай жэл болгохо гэhэн партиингаа заабарииe бодото дээрэнь бэелүүлхые оролдон, мүн түрэл республикынгаа байгуулагдаhаар 60 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй солотойгоор угтахые эрмэлзэhэн манай республикын промышленностиин хүдэлмэришэдэй оролдолгоор хоёр hарын түсэбhөө гадуур нилээд ехэ продукци үгтөө. Нэрлэн хэлэбэл, 12 миллион киловатт-час электрын ба 3 мянган гекалори дулаанай элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэhэн, 100 киловаттhаа дээшэ хүсэтэй 62, ба 4 А сериин 21 электродвигательнүүд, 16 мянган түхэригтэ приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд болон тэдэнэй запчастьнууд, 74 мянган түхэригтэ мал ажалай ба тэжээл бэлэдхэлгын машинанууд, 0,1 мянган түхэригтэ барилгын булад шудхалаанууд бүтээгдэhэн байна. Тиихэдэ түсэбөөр хараалагдаhанhаа гадуур 1 тепловоз, 4 трактор, 15 трактор болон комбайнын двигатель, 2 комбайн заhабарилагдаа.

Республикын модо бэлэдхэгшэд болон болбосоруулагшад түсэбhөө гадуур 1,9 мянган кубометр модо зөөhэн, хибэдэhээр хэhэн 16 кубометр хабтагай, 0,3 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай модон гэрнүүдые бүтээhэн байна.

Барилгын материалнуудай промышленностиин коллективүүд мүн лэ амжалтатай. Түсэбhөө гадуур 2,1 тонно цемент, 0,1 миллион (условно) асбоцементнэ хабтагай, 119 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл гаргагдаhан байна.

Энэ мэтэшэлэн ниитэ дээрэнь харахада, хүнгэн, эдеэ хоолой, нютагай промышленностиинишье предприятинууд яhала амжалтатай хүдэлжэ гараhан байна.

Жэлэй түрүүшын кварталай hүүлшын hара хахадлаба. Урда хоёр hарынгаа амжалта, түйлалтануудые батадхажа, дутуу дундануудаа дары усадхан, кварталаа түгэсхэхые оролдохо шухала.

Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй зэд хайлуулдаг цехтэ 18 түмэр хайлуулагшад, 22 түмэр шудхагшад хүдэлдэг юм. Тус цехэй коллектив hара ерэхэ бүри түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Цехэй хүдэлмэришэд февраль hара соо түсэбhөө гадуур 200 тонно үнгэтэ металлнуудые хайлуулhан байна.

Цех соо Михаил Бадмаевич Мухлуевай хүтэлбэрилдэг түмэр хайлуулагшадай бригада социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. 4-дэхи разрядай түмэр хайлуулагша, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто Константин Петрович Тапхаев табан жэлэй түрүүшүүлэй нэгэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhaa): бригадир Михаил Мухлуев, түмэр шудхагшад Юрий Пересалов, Павел Еншинфо.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭРШЭТЭ АЛХАМУУД

Онохойн модоной комбинадай модоной хибэдэhээр мебелиин хабтагай бүтээдэг цехэй коллектив анхан түсэбтэ даабаринуудаа хүсэд hайнаар дүүргэгшэгүй hэн. Гэбэшье үнгэрhэн жэлэй hүүлшын, мүн байгша оной түрүүшын hаранuудта энэ коллективэй ажалай бүтээсэ эрид дээшэлбэ. Нёдондо жэлэй октябрь hараhаа хараалhан түсэбүүдээ нэгэ жэгдээр дүүргэдэг болоhон цехэй коллектив предприятиингаа түрүү коллективүүдэй тоодо оронхой.

Ямар ушарhaa цехэй хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлээ гээшэб? Партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ үндэhэлэн, үйлэдбэриин алибаа журам hайжаруулха тодорхой хэмжээнүүдые абажа, тэдэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилhэнэй ашаар амжалта түйлагдаа. Ажалай сагые ашаг үрэтэйгөөр ашаглажа, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн хүдэлхэдэ амжалта түйлагдангүй яахаб. Иланга тус цехэй В. В. Вашкевичэй хүтэлбэрилдэг бригада амжалтатай. Байгша оной январь hарын туршада бүтээhэн хабтагайнь октябрь hарада гаргаhан продукциДаа орходоо 17 процентээр, харин февральда 21 процентээр дээшэлээ гэхэ гү, али жэлэй эхин hарада 77 кубометр продукци гаргааhaa, үнгэрhэн hарын туршада тэрэнээ 80 кубометртэ хүргэжэ шадаhан байна. Тиигэжэ энэ коллектив цех дотороо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, предприятиин захиргаанай, парткомой болон профкомой лэмжуулгын Улаан вымпелдэ мүнгэн шангайгаар хүртэбэ.

Бригадынгаа амжалта түйлаха хэрэгтэ дүршэлтэй бэрхэ хүдэлмэришэд—операторнууд И. А. Спиридонова, Г. В. Бурлакова, А. И. Назаренко, мүн слесарь К. С. Иванов гэгшэд горитойхон хубитаяа оруулаа. Гэбэшье эндэ нэн түрүүн бригадирай хүтэлбэрилхы шадабари, эрмэлзэл үүсхэлые тэмдэглэлтэй. Виктор Владимировичай шадамар бэрхэ хүтэлбэреэр, мүн ажалаа hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар эдэ амжалтанууд түйлагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи, гол жэлэй туршада үрдань үзэгдэдэг дутуу дундануудаа богони сагай болзорто усадхан, бүришье ехэ амжалта түйлажа, арад зоноо үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар гүйсэд хангаха хэрэгтэ хубитаяа үшөөшье ехээр оруулалсаха байха гэжэ батаар найдагдана.

И. ОПАК.

ХОДОДОО ЭРХИМЛЭЖЭ ЯБАГШАД

Түмэр замшанай хүдэлмэри хүшэр хүндэшье, харюусалгатайшье гэжэ мэдээжэ. Мүнөө үеын гол шухала транспорт болохо поезднуудай ябажа байдаг түмэр замые аюулгүй байлгахын түлөө хүдэлмэришэдтэ гүнзэгы мэдэсэ, дүршэл шадабари болон оролдосо хэрэгтэй. Тэрэнэй ашаар лэ поезднуул шугам булад рельснүүд дээгүүр түерэн, арадай ажахыда алба хэнэ гээшэ.

Иннокентий Михайлович Болдаков 35-дахи жэлээ түмэр замшанаар хүдэлнэ. Анхан түмэр замай хүдэлмэришэноор; удаань түмэр замшадай бригадираар хүдэлөө. Мүнөө замай мастераар тэрэнэй хүдэлжэ эхилhээр 21 жэл үнгэрбэ. Энэ сагай туршада тэрэнэй даадаг участок түмэр замай Улаан-Үдын отделени түрүү коллективүүдэй зэргэдэ ябаа, ябанашье. Тэдэ үйлэдбэрингоо бүхы шухала түсэбүүдые hара бүри 112—115 процент дүүргэдэг заншалтай. Габшагай шанга ажалаараа бэшэ коллективүүдhээ онсо шалгаржа, социалис мүрысөөндэ оло дахин түрүүлhэн тус коллектив «Агууехэ Октябриин революциин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ коллектив», «Коммунис ажалай коллектив» гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Участогай хүдэлмэришэдэй эдэ амжалтанууд нэн түрүүн хүтэлбэрилэгшэhөө үндэhэтэй. Ажалай ветеран, дүй дүршэлтэй дээдэ гарай мэргэжэлтэн Иннокентий Михайлович габшагай ажалаараа коллективэйнгээ гэшүүдтэ үльгэр жэшээ харуулан, амжалтын түлөө тэмсэлдэ хүн бүхэнөө зоригжуулжа шададаг. Хүтэлбэрилхы бэлиг шадабари түгэлдэр мастер, мүн шадамар бэрхэ hурган хүмүүжүүлэгшэ гэжэ коллектив соогоо суурханхай. Имагтал тэрэнэйл эдэбхи үүсхэлээр, тэрэнэйл бэрхэ хүтэлбэри доро участогайнь хүдэлмэришэн бүхэн харюусалгаяа мэдэрэн хүдэлнэ бшуу.

И. М. Болдаков гансашье үйлэдбэриин бэшэ, мүн ниитынишье хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Олон жэлэй туршада тэрэ Клюевскэ станциин партийна организациин секретаряар хүдэлөө. Мүнөө тэрэ поездын ябасын аюулгүйе сахиха инспектор, тиихэдэ агитаторайшье үүргые эрхим hайнаар дүүргэдэг юм.

В. ЦИБИН.

ҮҮСХЭЛШЭД ЖЭШЭЭГЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи ... риие болзорhоонь урид дүүргэхэ, түрүүшэ... лэй даабарииe май hарын 30-да дүүргэжэ, Бу... эй 60 жэлэй ойн баярай hайндэрые ажалай ... угтаха гэhэн үүсхэл манай «БАМтоннельстр... ниин 1-дэхи автобазын үниинэй, бэрхэ жолоо... Богуш гаргаа бэлэй. Управлениин проходчи... шод, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд энэ ... үүсхэлыень олоороо дэмжэжэ, дээшэлүүлэг... нуудые абаад, хаба шадалаа туршалсажа...

Даажа абаhан ажал хэрэгтээ, техникэдээ тон харюусалгатайгаар хандаhан хүдэлмэри... болон уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүү... hайшаал магтаалда хүртэдэг байха юм. «Би... ээнби», «Залуу хүдэлмэришэдтэ—инженерн... «Бидэ БАМ баринабди—БАМ бидэнние хү... гэhэн уряанууд доро манай 1-дэхи автобаз... мүрысэжэ, амжалтаяа улам арьбадхана». «Б... эзэнби» гэhэн мүрысөөндэ хабаадагшад ав... миин байлгангүйгөөр, хоёр гурбан халаанай ... ашаглаха, шадаал hаа, ехэ ашаа тээжэ абаха, ... лишэ, запчастьнуудые арьбалха гэжэ эрмэлз...

Үүсхэл гаргаhан Юрий Богушой хүтэлбэ... дын коллектив түмэр харгын тоннельнүүдэ... хэрэгтэй бутаргагдаhан шулуу, хайр шорой ... юм. Бригадынь коллектив 12 жолоошодhоо б... нэр «Магирус» түхэлэй машинануудаа гурб... туршада ашаглажа, ехэ ашаа зөөдэг байха ... оной январь, февраль hаранuудай даабари ... дүүргээ, 20 тонно шэнгэн түлишэ арьбала... яагаад иимэ hайн үрэ дүн түйлана хаб? Ю... hайн бэлэдхэлтэй, бэрхэ мэргэжэлтэн. Хамта... нүхэдтэйгөө үгээ ойлголсожо ядадаггүй. Ю... залуушье hаа, ажал хүдэлмэри эмхидхэхэ... бэрхэ юм. Хэрэгтэй болоходо шанга эрилтэ... бригадынгаа соведые эдэбхитэйгээр хүтэлбэ... машинанууд саг болзортоо заhабарилагдада...

Ю. М. Богушой хүтэлбэрилдэг бригадын ажахын тоосооной гэхэ гү, али бригадна под... маар жэл хахадай туршада ажаллана. Эдэ... бүри автобазынгаа, барилга хабсаралгын 651... дын захиргаантай ажалай хэлсээ баталдаг ба... тобазын коллектив тус бригадые шэнгэн тү... частьнуудаар дутамаггүйгөөр хангахаар уял...

Барилга хабсаралгын 651-дэхи поездын ... дэй бутаргаhан шулуу малтан абаhан хайр ... Богушой бригадын коллектив барилгын ... зөөнэ. 651-дэхи поездын хүдэлмэришэд эдэ... лууга́ар, хайр шоройгоор дутамаггүйгөөр ха... үгээ үгэнхэй. Дундаа холбоо барисаатайгаар, ... гээр хүдэлhэн хүдэлмэришэд амжалта түйла... даг. Ю. М. Богушой бригадын коллектив байг... гэдэхи кварталай даабари болзорhоонь урид ... дүүргэжэ, автобазынгаа коллектив дотор ... рысөөндэ илажа гараа. Хаана ажалай үйлэдб... шангаар сахигданаб. Тэндэ заабол амжалта ... байдаг шуу.

Би «БАМтоннельстрой» управлениин 1-дэхи ... долоодохи жэлээ хүдэлжэ байнаб. Энэ хугасаа... ай хүнгэн бэшэ харгыгаар олон мянган кило... лээд ехэ ашаа зөөгөө хүн бэзэб. Улаан-Үдэ... Кутhаа, Братскhаа, Эрхүүhээ БАМ-ай барил... тэй ашаа асаралсааб. «Урал» машинаяа миин ... гоор ябуулжа, даабаряа үлүүлхэ, уялгаяа бо... бэелүүлхэ гэжэ эрмэлзэдэгби.

БАМ-ай барилгада олон жэлэй туршада ха... хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг хүдэлмэришэд ... хи автобазын коллектив дотор яhала олон. Т... Ф. Хансиверов, А. Чурилов, В. Семенюк боло... хэд автомашинануудаа шадамар бэрхээр аша... нельнүүдэй барилгада хэрэгтэй ашаа ехээр зө... шье мэдэхээр, hайнаар техническэ харууhа ... шина үни удаан сагай туршада найдамтайга... дадаг. Би энэ «Урал» түхэлэй машина бүри ... абаа бэлэйб. Капитальна заhабарида оруулан... мянган километртэ ябуулха ёhотой аад, 300 ... лометр ябуулаад байнаб. Үшөө 100 мянган ки... hабари хэнгүйгөөр ашаа зөөхэ гэhэн зорилго ... бинхайб. Бидэ мүнөө Северобайкальскhaa Кода... малтагшадта хэрэгтэй шэнгэн түлишэ зөөнэб... ран километрэй зайе гурбан хоногой туршада ... ди. Таба, зургаа хоножошье Кодар хүрэдэг ...

Автомашина бүхэндэ прицеп шагталха. ... манай үниинэй жолоошон Сергей Сониев гарга... ноо 200-аад автомашинын жолоошод прицептэй ... Северомуйск. Кодар зорижо гарана. Би урда... шэнгэн түлишэ тээжэ гарадаг hэм. Мүнөө прице... лоhоор 6 тонно ашаа шэрэдэг болонхойб. Шэнэ ... оньhон техникэ хэрэглэhэнэй ашаар лэ манай ... жолоошод үнгэрhэн жэлэй даабариhaa гадуур ... ган тонно ашаа тоннельнүүдэй барилгада зөө... Байгша оной түрүүшын хоёр hарада даабари... 2 мянган тонно ашаан зөөгдөөд байна.

Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной ... рааха талаар автобазын захиргаан, партийна ... зай болон комсомолой организацинууд эдэбхитэй ... ябуулна. «Автомобилист» гэжэ олон хэhэгтэй ... най түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай дэлгэрэн... шэгдэдэг, ажалай журам эбдэгшэд шүүмжэлэгдэ... ниев. Ю. Богуш, Ф. Хансиверов болон бусадай ... тухай ходол бэшэгдэжэ байдаг. Бригадна боло... тоосооной гүримаар яагаад хүдэлхэб гэhэн ... баринууд үгтэдэг. Бидэ «Автомобилист» гэhэн ... hэгтэй газетэеэ уншажа, олон юумэ ойлгожо ... лонхойбди. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, автомаш... бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэмнай ехэ ... дэг байха юм. Үдэр хоногой ошохо тума ажал... бэриин, технологическа журам эбдэгшэдэй то... үсөөрнэ. Булта шахуу хүдэлмэришэднай даа... уялгаяа үлүүлнэ.

Би «Урал» машинаяа БАМ-ай барилгын ... ашаглахаар шиидэнхэйб. Байгша оной түрүүшы... рын даабари 130 процент дүүргэжэ, яhала ам... лааб. Энэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэй даабари... да дүүргэжэ, Буряад республикынгаа 60 жэлэй ... дэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтахаар абаhан ул... лүүлхэл байхаб гэжэ мэдүүлхэ хүсэлэнтэйб. Ман... тоннельстрой» управлениин 1-дэхи автобазын ... байгша ондо бага гаргашатайгаар, ехээр аша... рэеэ нэрлүүлхэ, солоёо дурдуулха бэзэ.

Б. БА...
«БАМтоннельстрой» управлениин 1-дэхи авто... жолоошон, коммунис ажалай ү...

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭЭГҮЙШ...

ПРОДУКЦИ ХУДАЛДАЛГААР

Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаhанай фабрика	—58,2
«Гусиноозёрская» шахта	—71,9
Загарайн хилээмэнэй завод	—74,3
«Татарский ключ» карьероуправлени	—80,2
Холбоолжоной нүүрhэнэй уурхай	—90,9
Ципиканай прийск	94,1
«Бурятэнерго» управлени	—98,7

НОРМАТИВНА СЭБЭР ПРОДУКЦ...

Оймороой мебельнэ фабрика	—78,...
Заудинска ой модоной ажахы	—82,4
Клюевскэ леспромхоз	—86,0
Худанай ой модоной ажахы	—90,9
Хүртэйн леспромхоз	—91,1
Хандагайн леспромхоз	—98,1
«Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй үйлэдбэриин бааза	—99,8
«Буржелезобетон» нэгэдэл	—98,2

ҮДЭР БҮРИ АНХАРХА

зондо эдээ хоол худалдаһан байна. Хилээмэн болон хилээмэнэй зүйлнүүдые алмаха, гамтайгаар гаргалаха тушаа хүн зоной дунда ойлгуулламжын худэлмэри ябуулһанай ашаар, нийтын эдээ хоолой предприятинууд урзанда хэлэйхидэ ороходоо 5,9 процент хилээмэ багаар гаргагдаба.

Социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэд нийтын эдээ хоолой предприятинуудта олон. Надежда Ивановна Рогожина, Мария Ивановна Бухольцева, Нина Семеновна Очирова, Анна Федоровна Петрушева, Любовь Федоровна Касенкова, Тамара Кузьминична Дмитриева болон бусад даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, эрхим амжалтануудые туйлана.

Гэбэшье, хүн зондо эд бараа элбэгээр худалдаха хэрэгтэ дутуу дунда ябадал дайралдана, олохон предприятинууд болон эмхинүүд эд бараа багаар үйлэдбэрилнэ. Жэшээнь 1982 ондо аяар 24,5 миллион түхэригэй эд бараа дутуу үгэгдэһэн байха юм. Тиихэдэ худалдаанда хомор байдаг хибэсүүд, ангай эрһэн, алтан зүйлнүүд, сэмэл хубсаһан гэхэ мэтэ худалдаа наймаанай предприятинуудта саг дарһаар үгтөөгүй байна. Эдэ бүхы шалтагаануудһаа боложо, түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ бэрхэшээлнүүд ушарһан байна. Тиихэдэ үнгэрһэн жэл республикынмнай худалдаа наймаанай организацинууд оронойнгоо ондоо хизаар, областнуудһаа эд бараа хоол нилээдгүй хэмжээгээр абаһан байна. Тиигэжэ ой модоной ажахын ба модо болбосоруулгын министерствын УРС, Улаан-Үдын горпромторг, түмэр харгын отделениин ОРС, нэгэдэһэн ба хоердохи пищеторгнууд республика дотороо үгы зарим зүйлнүүдые ондоо газарһаа наймаалжа абаашалба. Мүн республиканымнай оптово базанууд эд бараагаар худалдаа наймаанай организацинуудые хангаха түсэбүүдээ дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, «Росторгодежда» баазын коллектив (директорынь Сидоров) үнгэрэгшэ жэлдэ аяар 26 миллион түхэригэй эд бараа дутуу үгөө. Энэ бааза эд бараа худалдаа наймаанда гаргаха хэмжээгээ 1981 онойхиһоо эрид доошолуулаа. «Росхозторг» бааза 280,5 мянган түхэригэй холодильник, 254 мянган түхэригэй мебель, 126 мянган түхэригэй шубуунай нооһоор хэгдэдэг зүйлнүүдые дутуу тушааһан байна. Тэрэшэлэн «Хладокомбинат» зуун тонно эдеэ хоол түсэбөөр хараалагдаһанһаа багаар эльгээһэн байна. Эдэ бүгэдэ эд бараа болон эдеэ хоолой дуталдаһан дээрэһээ хэдэн миллион түхэригэй олзо орошын ороогүй байһаниинь гайхалгүй.

Тэрэшэлэн промышленна хэдэ хэдэн предприятинууд үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилжэ, худалдаа наймаанда гаргаха түсэбөө мүн лэ хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Эдеэ хоолой министерство, «Забайкаллес» нэгэдэл, авиационно завод тэдэнэй тоодо ороно.

Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулан, худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд хамһабариин ажахынуудые хүгжөөхэ асуудалда горитой анхарал хандуулна. 1982 ондо үхэр мал, гахай шахан таргалуулһанай ашаар 340 тонно мяха худалдаа наймаанда табяабди. Зэдын, Баргажанай районуудта ой модоной ажахын ба модо болбосоруулгын министерствын УРС-да, «Татарский ключ» карьероуправлениин ОРС-до хамһабариин ажахынууд һайнаар хүгжөөгдэнэ.

Һүүлэй үедэ хүдэлмэридөө түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ, комплексно оньһожоруулга нэбтэрүүлхэ талаар оролдолго ехээр гаргагдана. Хүнүүдэй өөһэдөө эд бараа шэлэн абаха арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоһоор үнинэй. Мүнөө худалдаа наймаанай организацинуудай 70,5 процентнь иимэ онол аргаар хүдэлнэ. Гэхэтэй хамта, Зэдын, Ципиканай продснабуудта, Хяагтын горторг болон зарим райсоюзууд ба райпонуудта энэ хэрэг муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Худалдаа наймаанай материальна техническэ үндэһэ һууриие һайжаруулха гэээшэ шухала асуудал болоно. Үнгэрһэн жэл түсэбэй ёһоор 9540 дүрбэлжэн метр талмайтай 42 магазин ашаглалгада оруулагдаха ёһотой аад, 30 магазин нээгдээ. Буряадай мебель хэдэг ба модо болбосоруулгын комбинат, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинат, Улаан-Үдын трикотажна гадар хубсаһанай фабрика, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг завод магазинуудые бариха түсэбөө дүүргэбэгүй.

Гэхэтэй хамта, республикын худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэридэ олон дутагдалнууд бии байһаар. Ажал хүдэлмэридөө харюусалгагүйгөөр хандаһан ушарһаа, жэшээлхэдэ, геологоуправлениин ОРС-ын магазинуудай дүрбэнэй нэгэ хубинь түсэбөө дүүргээгүй. Баазануудта эд бараанай байбашье, магазинуудта үгы байдаг ушар али олон дайралдана.

Худалдаа наймаанай гурим эбдэхэ, худалдан абагшадые мэхэлхэ, эд бараа нюуха, худалдаһан эд бараанай, эдеэ хоолой түлөө мүнгэ үлүү тооложо абаха гэхэ мэтэ ябадалнууд дайралдана. Заримдаа ажалай саг хайра гамгүйгөөр гаргашалагдана, ажалһаа һамшаха ушарнуудые даб дээрэ тооложо үзэхэдэмнай, үнгэрэгшэ жэлдэ аяар 242 хүн ажаллангүй байһан болоно. Ушар иимэһээ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, ажалай журам эрид шангадхаха, тэрэнэй ашаар ажалдаа улам ехэ амжалта туйлаха эрилтэ табигдана гээшэ. Энэ зорилгые бэелүүлхын тула ойлгууламжын хүдэлмэри улам үргэдхэхэ, захиргаанай зургаануудай хэмжээнүүдые шангадхаха хэрэгтэй.

Гүрэнэй зөөри үрихэ, магазинуудта ороһон мүнгэ дутааха, үбэршэлхэ ябадал үшөөл бии. Гүрэнэй худалдаа наймаанда — 51,4 мянган түхэриг, эд хэрэглэгшэдэй кооперацида 62 мянган түхэриг дутаагдаа. Эдэ бүхы дутагдалнуудые эрид усадхахын тула шангаар тэмсэхэ ёһотойбди.

Республикынгаа ажалшадые һайнаар хангажа, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха, тиигэжэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбүүд болон уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхэ гээшэ манай арюун нангин уялга мүн болоно.

Ю. БИТАЕВ,
республикын худалдаа наймаанай министр.

АРТИСТЫН НАНГИН ҮҮРГЭ

ТЕАТР

Арбан юһэтэй хүбүүн ябахадаа, артист болохо хүсэлөө бэелүүлхэ гэжэ буряад драмын театрай богоһые зүрхэсэнгеэр алхалжа ороһон тухайгаа Цыдендоржо Базарович Цырендоржиев онсобхилэн һагад хөөрөө һэн.

...Даширабдан Одбоевич Батожабай нютагайнгаа хүбүүнэй артист болохоор онсо бэлигтэй байһанда хүсэд этигэһэн тула театрай эрилтэ ехэтэй комиссида Цыдендоржые харуулаа һэн. Шанга гэгшын шалгалтые тэрэнэйнгээ эрхимээр дабажа гарахада, тэрэ урмашан баясаа бэлэй.

Эгээл тэрэ үедэ буряад драмын театрай дэргэдэ актернуудай студи байгуулагдажа, Марта Зориктуева, Лариса Егорова, Сергей Баяндуев гэгшэдтэй хамта Цыдендоржо Цырендоржиев тэндэ актерой эхин һургуулиие гаралсаһан байна. Буряад сценын суута мастернууд болохо Буда Вампилов, Владимир Халматов, Сүндэб Рабсалов, Софья Халтагарова, Мария Степанова гэгшэд залуушуултай баян дүршэлөөрөө хубаалдажа, театрта дурлаһан нангин дураяа тэдээндэ дамжуулдаг байгаа.

Түрүүшээр Цыдендоржо зүжэгэй багахан үзэгдэлнүүдтэ хабаадагша һэн. Гэбэшье харагшад болон театр шэнжэлэгшэд залуу артистые хурэһөөр лэ анхаржа, тэрэнэй онсо бэлиг талаантай, өөрын түхэл маягтай байһые тэмдэглэжэ эхилһэн юм.

В. Шекспирэй «Лир хаан» гэһэн суута трагедидэ—эмшэнэй, Д.-Р. Батожабайн «Эхэ тухай домог» гэһэн гурбан үйлэтэй драмада — Гомбын, А. Вампиловай «Июнь һарада болоһон хасалга» гэһэн зүжэгтэ хүхэюу студентын рольнуудые эрхимээр гүйсэдхэжэ, классическа трагедидэшье адли тэгшээр наадажа шадаха байһанаа залуу артист гэршэлээ. Эдэ образууд хадаа Цыдендоржо Базаровичай түрүүшын, тиимэһээ сэгнэшэгүй үнэтэй бүтээлнүүд гээшэ.

Тэрэ холын, мартагдашагүй 1967 оной намарһаа хойшо һара, жэлнүүд нилээд һубарна. Энэ хугасаа соо хэды олон рольнууд наадагдаа гээшэб! Багсаамжалан хэлэбэл, Цыдендоржо Базарович 15 жэлэй туршада 60 гаран роль наадаһан байна. Эдэнь ямар түхэлэй рольнууд байгааб, хэр амжалтатайгаар наадагдаһан юм, шэлэн хаража үзэе.

А. Н. Островскийн «Олзотой тушаал» гэһэн комедиие гүрэнэй буряад драмын академическэ театр ородой агуухэ драматургын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулаа һэн. Тус зүжэг суута уран зохёолшын пьесэнүүдээр табигдаһан зүжэгүүдэй бүхэроссиин харалгада үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн. Белогубовай ролиие эрхимээр гүйсэдхэһэнэйнь түлөө артист Цыдендоржо Цырендоржиевта II шатын диплом барюулагдаа бэлэй...

Ю. Бондаревой «Эрьедэ» Меженинэй ролиие артист Ц. Цырендоржиев тон һонирхолтойгоор гүйсэдхэбэ гэжэ театрай шэнжэлэгшэд нэгэтэ бэшэ тэмдэглэһэн байха. Меженинние имагтал «хара будагаар» зураглангүй, дээрэлхүү, убайгүй зантай, «халуун шулуу долёоһон», эрэлхэг зоригтой сержантын образые үнэншэмөөр, гүнзэгыгөөр удхалан харуулхын тула артист тон ехэ бэлдэлгэ хэхэһээ гадна, мүнөөшье дуратай образоо мүлиһөөр зандаа юм.

В. Вишневскийн «Оптимистическэ трагедидэ» Сиплый гэгшын рольдо Ц. Цырендоржиев онсо маягтайгаар наадажа, олон харагшадай халуун анхаралые татаа һэн. Һөөлдэшэһэн хоолойтой, маряаһан гэшхэдэлтэй, зэбүүрхэмэ хүйтэн харасатай Сиплый—Цырендоржиевые хараһан хүн бүхэн актерой уран шадабаряар бахархадаг юм.

Социалис Ажалай Герой Мустай Каримай «Галаа бүхая, Прометей!» гэһэн зүжэгтэ Зевс бурханай образ дээрэ Ц. Цырендоржиев тон дуратайгаар хүдэлһэн байгаа. Өөртөө ехэ эрилтэ табидаг, ээлжээтэ рольдоо харюусалгатайгаар хандадаг һэн тула Цыдендоржо Базарович туйлаһан амжалтаараа огто ханаагүй бэлэй.

— Һанаандамни ехэ тааһан, илангаяа дуратайгаар хүдэлхөөр, сэдьхэлдэмни дүтөөр үзэгдэһэн, ялас гэмэ сатирическэ роль намда тиихэдэ түрүүшынхиеэ дайралдаа һэн. Теэд Зевсын образые бүтээхэдээ, һанаһандаа хүрөөгүй һэм гэжэ мүнөө болотороо халагладагби. Тэрэ үедэ зохёохы ажал гээшэдэмни хүндэхэн лэ хаһа тохёолдоод байгаа һэн хаш. Теэд яахабши, алишье хүдэлмэридэ бүхы юумэн хододоо урагшатай байдаггүй ха юм,—гэжэ Цыдендоржо Базарович энээн тухайгаа дурдана.

Ленинскэ шангай лауреат Чингиз Айтматовай «Улаахан пулаадтай уляангирхамни» гэһэн зүжэгтэ олондо хүндэтэй аксакал Урмат-Акегэй, мэдээжэ казах драматург Габит Мусреповэй «Козы-Корпеш ба Баян-Слу» гэһэн романтическа трагедидэ —Айдар-Мурзагай багахан үзэгдэлнүүдтэ харагдаашье һаань, театрта дуратайшуул бэлигтэй актер Цырендоржиевай ээлжээтэ бүтээлнүүдые үндэрөөр сэгнэһэн байна.

— Ямаршье хүн өөрынгөө газар нютагта, арад зондоо, түрэлхи хэлэндээ хэмгүй дуратай байха зэргэтэй. Тиигэбэл, үндэһэлһэн үндэһэншни таһаршагүй бүхэ байха,—гэжэ Цыдендоржо Базарович хэлэнэ.—Түрэл буряад хэлэмнай ульгамһаа ульгам, баянһаа баян ха юм даа. Хоца Намсараев, Даширабдан Батожабай мэтэ суута уран зохёолшодой пьесэнүүдые абаад үзэел. Ямар гүнзэгы удхатай, хэды баян хэлэн гээшэб! Мүнөө үеын буряад драматурги «үгырпөө» гэжэ хэлсэдэг. Би тиигэжэ һанагшагүйб. Дугар Дылгыров, Ардан Ангархаев, Шираб-Нимбу Цыденжапов гээд захаһаань тоолобол, бэлигтэй драматургнууд олошоржол байна ха юм. Би тэдэнэй пьесэнүүдтэ тон дуратайгаар наадагшаб. Шэнэ зохёолнуудыень һонирхожо угтадагби. Тиихэдэ удхаар «гүйхэн», «богони наһатай» пьесэнүүдые бэшэ, харин гүнзэгы бодолтой, мүнөө үеын шухала асуудалнуудые шиидхэһэн, баян образуудтай драматургическа зохёолнуудые бидэ—актернууд хүлеэдэгбди.

Үнэхөөрөөшье, Цыдендоржо Цырендоржиевай хабаадалсаагүй буряад зүжэгүүд театрай репертуарта тон үсөөн ёһотой. Хоца Намсараевай «Тайшаагай ташуурта» —дежурна заседатель, Д. Дылгыровай «Хүлгөөтэ үдэрнүүд» соо Норпол, мүн лэ энэ авторай «Хари хүнэй гашуудал» гэһэн зүжэгтэ — Эрнест Галданович, Н. Дамдиновай «Декабристын бэһэлигтэ» — Торсон, Б-М. Пурбуевай «Талын басаган» гэһэн зүжэгтэ Доди Дугаров, Ш.-Н. Цыденжаповай «Нангин сэдьхэл» гэһэн романтическа трагедидэ Харалдай хаан, Д.-Р. Батожабайн «Һандарал» гэһэн публицистическэ драмада Чжан Ли... Эдэ хадаа артистын һүүлэй үедэ наадаһан рольнууд гээшэ. Хаража үзэхэдэ, эдэнь нэгэ янзын рольнууд бэшэ. Абари зангаараа тад ондо ондоо геройнуудые адли тэгшээр наадажа, Цыдендоржо Цырендоржиев харагшадай гүн сэдьхэлэй баярта дэмы бэшэ хүртэһэн байха.

«Б.-М. Пурбуевай «Талын басаган» гэһэн зүжэгтэ Доди Дугаровай ролиие Буряадай АССР-эй габьяата артист Ц. Цырендоржиев шадамар бэрхээр гүйсэдхэбэ», —гэжэ Москва хотын шэншэлэгшэд тэмдэглэһэн юм. Удхаар гүйхэншэг, мелодрамын түхэл шэнжэтэй энэ зүжэгтэ Ц. Цырендоржиев хабаадалсахадаа, Додиин образые хүлеэгдээгүйгөөр гүнзэгырүүлжэ, һайхан сэдьхэлтэй Додитой хамта харагшадшье уйдан, баясан, һаруул гунигта абтан һуугаа бэлэй...

Артист бүхэн, илангаяа бэлигтэй артист өөрын онсо маягтайгаар рольнуудаа гүйсэдхэдэг. Пьесын үгэ бүхэниие дууряажа, геройгоо дан юрынхеэр харуулангүй, образоо гүнзэгыгөөр удхалжа, хүнэй орёо зан абариие үнэншэмөөр харуулха гээшэ артистын гол зорилго гэжэ Цыдендоржо Базарович тоолодог. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэдэнь артистда нэн түрүүн режиссер туһалдаг гээшэ. Цыдендоржо Базарович имагтал режиссерой бэлдэжэ үгэһэн «хэбээр» ээлжээтэ «захатаяа» бүтээдэггүй, харин образ дээрээ өөрөө үсэд нэтэрүүгээр хүдэлдэг. Зохёохы бэдэрэлгэнүүдээ найруулан, табигшатаяа эбээ нэгэдүүлэн хэдэг заншалтай юм. РСФСР-эй арадай артист, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, театрай ахамад режиссер Ф. С. Сахиров, тус коллектив дотор удаан саг соо режиссероор хүдэлһэн, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ц. Ц. Цыренжапов гэгшэд артистын зохёохы хүдэлмэридэ бага бэшэ нүлөө үзүүлээ.

Мүнөө Цыдендоржо Базаровичч Цырендоржиевай зохёохы хүдэлмэринь түлэг дундаа. Үльгэр домогһоо, урда сагай түүхэһээ мүндэлһэн гү, али мүнөө үеын геройнуудай үнэншэмэ образуудые үшөө олоор байгуулһайб гэжэ бэлигтэй артист сэдьхэдэг. Ажабайдалһаа абтаһан бодото жэшээнүүд дээрэ олониие хүмүүжүүлхэ гээшэ артистын нангин үүргэ гэжэ Цыдендоржо Базарович батаар мэдэнэ.

Театральна искусствые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Цыдендоржо Базарович Цырендоржиевта «Буряадай АССР-эй арадай артист» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргын олгогдоходо, театрта дуратайшуул тон ехээр хүндэлдэг артистынгаа түлөө үнэн сэдьхэлһээ баясаа бэлэй.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА,
Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй журналистикын факультедэй студенткэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй арадай артист Ц. Цырендоржиев (Темирчал) Ч. Айтматовай «Эхын тала» гэжэ зүжэгтэ.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Социалис оронуудаар

ЭКОНОМИЧЕСКА ДЭБЖЭЛТЫН АШААР

БЕРЛИН. Үнгэрһэн жэлдэ ГДР-эй хүгжэлтэ экономическа ехэ дэбжэлтэтэйгээр ургаһан байна. Энэ үе соо ороной национальна доход 1981 онойхитой сасуулхада, гурбан процентээр ехэ боложо, 200 миллиард маркада хүрэһэн байна. Республикын арадай ажахын 1982 оной хүгжэлтын дүнгүүд тухай Гүрэнэй центральна статистическэ управлениин хэблэн гаргаһан тоосоон дотор энээн тухай хэлэгдэнэ.

Нэн түрүүн үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлһэнэй ашаар эд бараанай хэмжээн промышленностьда 4,3 процент, арадай ажахыда бүхы дээрэнь — 3,2 процентээр ургаа гэжэ документ дотор заагдана. Промышленностьда ажалай бүтээсэ 1981 онойхиһоо дүрбэ үлүүтэй процентээр ургаһан байна.

Ажалшадай ажаһуудал байдалай хэмжээн нилээд дээшэлээ. Хүн бүхэнэй хүртэсэдэ бодото оршо 3 процентһээ үлүүгээр нэмээ.

Ажалшадай эрилтэ хангахын, арадай ажахыда болон гадаадада худалдахын тула түсэбһөө гадуур 3 миллиард шахуу маркын промышленна эд бараан гаргагдаа гээд тоосоон дотор тэмдэглэгдэнэ.

НҮҮРҺЭНЭЙ ШЭНЭ ХЭБТЭШЭ

БУДАПЕШТ. М. Торезэй нэрэмжэтэ нүүрһэнэй уурхайн газаа түхэлынь эдэ жэлнүүдтэ хубилха янзатай.

Ороной түлишын хэмжээе хоёр дахин шахуу ехэ болгохо шадалтай нүүрһэнэй шэнэ хэбтэшэ ашаглаха талаар эндэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Өөһэдынгөө хэрэгэй мастернууд гэжэ орон дотороо мэдээжэ болоһон Вишонтын шахтернууд Венгриин горнягуудай түүхэдэ үсөөн бэшэ алдарта хуудаһануудые нээһэн байха. Үнгэрһэн жэлдэ тэдэнэр 7 миллион гаран тонно һайн шанартай нүүрһэ малтажа, жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

Венгриин шахтернууд табан жэлэй шэнэ жэлые амжалтатайгаар угтаба. Байгша ондо тэдэнэр ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, аха дүү социалис оронуудай предприятинуудай тэмдэгтэй машина болон түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэжэ байнхай. Татабаньын ба Комло гэжэ шахтануудта, мүн республикын эгээл һаяын «Маркушхедь» гэжэ шахтада нүүрһэ малталга үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

МАРКСЫН НЭРЭ БА ХЭРЭГЫНЬ ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ

...ОН. Карл Марксын [illegible] жэ ургажа байна. К. Марксын найруулан зохёоһон суртал һургаал ажалшадай үндэһэн аша туһада харюусана, хүн түрэлтэнэй мүнөөнэй ба ерээдүйн байдалда туйлай ехэ удха шанартай байна гэжэ газетэ онсолон заана.

ПРАГА. Карл Марксын ажал ябуулгын удха шанар болон һүр жабхалан юун бэ гэхэдэ, тэрэ социализм болон коммунизмын түүхэтэ илалтые зохёохы ёһоор элирхэйлэн харуулһан байгаа гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй научна коммунизмын үндэһэ һууриие табигшын түрэһөөр 165 жэлэй ойдо, тэрэнэй наһа бараһаар 100 жэлэй ойдо зорюулжа, эндэ толилогдоһон тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

К. Маркс түүхэтэ хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудта харюунуудые үгэһэн; ниитын хүгжэлтын хуули ёһонуудые тодорхойлһон, коммунизмын ёһотойл научна теориие зохёоһон байгаа гээд документ дотор заагдана.

Агуухэ оюун ухаатанай хэтэдээ мүнхэ суртал һургаалнууд В. И. Ленинэй ударидаһан Россидахи большевигүүдэй партиин ажал ябуулгада үргэлжэлүүлэгдэжэ хүгжөөгдэһэн байха юм. Агуухэ Октябриин социалис революци марксизм-ленинизмын үнэн зүб байһые баталаа. Агуу Октябрь бүхы оронуудта болон арадуудта дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгаха, коммунис общество байгуулха зам заажа үгэһэн байна.

ВЕНЭ. «Карл Марксын суртал һургаалай удха шанар, бодото бэелэл» гэһэн темээр Австриин Коммунис партиин научно-теоретическэ конференци эндэ болобо.

Австриин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Ф. Мури конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Марксын нэрэ ба хэрэгыень хэтэдээ мүнхэ юм гэһэн Ф. Энгельсэй үгэнүүдэй тон зүб байһые дэлхэйн социалис системэ элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ мэдүүлээ.

Империализмын ба социалис революцинуудай үе сагта тааруулан, В. И. Ленин марксизмые зохёохы ёһоор хүгжөөһэн байгаа. Марксизм-ленинизм хадаа Австриин Коммунис партиин үзэл сурталай үндэһэ һуури байгаа, саашадаашье байха юм, гэжэ КПА-гай түрүүлэгшэ хэлэбэ.

НИКОСИ. Кипрэй Ажалша арадай түрүү үзэлтэй партиин (АКЭЛ) Центральна комитет мэдүүлгэ толилуулаа. Марксизмын революционно теори үе сагаар шалгагдажа, зуун жэлэй урда тээхидэл адли, мүнөөдэршье гүнзэгы ехэ удхаяа алдаагүй байһаар гэжэ тэрээн дотор хэлэгдэнэ.

Маркс болон Энгельсэй найруулан зохёоһон научна коммунизмын теори агуухэ Ленинэй революционно оюун ухаан бодолоор баяжуулагдаһан, хүгжөөгдэһэн байгаа гэжэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Мүнөө коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинууд, пролетариат болон дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүсэн, гэрэлтэ һайхан ерээдүйн түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүд марксизм-ленинизмын хүсэтэ зэбсэгээр зэбсэгжүүлэгдэнхэй.

Хэтэдээ мүнхэ суртал һургаалнуудта партиин хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байһан тухайдаа АКЭЛ-эй ЦК үшөө дахин тэмдэглэнэ гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

БАРУУН БЕРЛИН. Научна коммунизмын үндэһэ һууриие табигша Карл Марксын наһа бараһаар 100 жэлдэ зорюулагдаһан залуушуулай суглаан эндэ болобо.

Карл Либкнехтын нэрэмжэтэ залуушуулай социалис холбооной эмхиин үүсхэлээр үнгэргэгдэһэн суглаанда хабаадагшад Карл Марксын суртал һургаалнууд капитализмһаа социализмда шэлжэн оролгын шэнэ үе сагые хүн түрэлтэнэй урда нээһэн байгаа гэжэ тэмдэглэбэд. Эдэ суртал һургаалнуудынь капиталай дарлалтаһаа ажалшадые сүлөөлхэ зам нээгээ һэн. Тиигэжэ Агуухэ Октябриин социалис революциин толотомо илалта тэрэнэй үнэн зүб байһые бүхы дэлхэйн арад түмэндэ гэршэлэн харуулһан байна.

Карл Марксын үндэһэ һууриие табиһан һургаалай хүсэн түгэлдэр, гүнзэгы удхатай байһые үнгэрһэн зуун жэл харуулаа гээд суглараагшад тэмдэглэбэ.

ООН-ой КОМИТЕДЭЙ ТОБШОЛОЛ

НЬЮ-ЙОРК. Бермудска [illegible] замда ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна гэжэ колонинуудые усадхаха талаар ООН-ой комитет тэмдэглэнэ.

Бермудска аралнууд дээрэ НАТО-гай гурбан гүрэн — США, Великобритани, Канада далайн-сэрэгэй баазануудаа байрлуулжа үргэлжэлһөөр гээд комитет мэдээсэнэ.

Эдэ аралнуудта бэеэ дааһан байдал олгохо шухала Бермудска аралнууд дээрэ гадаадын сэрэгэй баазануудай байрлуулагдаһан ушар тэндэхи хүн зоной аша туһада тон зүрюу харша байна гэжэ колонинуудые усадхаха комитет тоолоно.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЭЭ ЭДЭБХИЖҮҮЛХЭ

ПРАГА. Фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй Чешскэ холбооной съезд Чехословакиин Острава хотодо хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Съездэ хабаадагшад — дэлхэйн хоёрдохи дайнай ветеранууд—үнгэрһэн үе соо холбооной бэелүүлһэн ажал ябуулгын дүнгүүдые согсолоо, саашанхи зорилгонуудыень хараалаа.

Шэнэ дайнай аюулые зайсуулан сараха, эб найрамдалые бэхижүүлхэ тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлэн хабаадуулха гээшэ фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй гол зорилго болоно гэжэ съезд дээрэ тэмдэглээ. Съездэ хабаадагшад энэ зун Прагада болохо «Эб найрамдалай ба ажабайдалай түлөө, ядерна дайе сарахын түлөө» бүхэдэлхэйн ассамблейе үнгэргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадахаар бэлэн байһанаа, совет эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Ф. КАСТРО БОЛОН Э. ХОНЕККЕРОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

БЕРЛИН. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, бата эб найрамдал хангаха гээшэ мүнөө үе сагай гол зорилго болоно. Империалис ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй, нэн түрүүн США-гай хархис этэгээдүүдэй гэмээр уласхоорондын байдал улам түгшүүрилтэй болгогдожо байна. Иимэ оршон байдалда Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Прагада баталан абаһан Деклараци дотор социалис оронуудай үүсхэлнүүд найруулагдаһан байгаа гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ф. Кастрын хани ёһоной албанай хэрэгээр ГДР-тэ ерэһэн тухай, СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккертой хөөрэлдэһэн тухай эндэ толилогдоһон мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Баруун Европын хэдэ хэдэн оронуудта тараан тодхохо тухай түсэбүүдые зайсуулан сараха шухала гээд документ дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ энэ түбидэхи, бүхы дэлхэйдэ дээрэхи байдалые муудхаана.

Кубые хашаха харшалхын тула США-гай бэелүүлжэ байдаг бүхы ябуулгануудые ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэ эрид буруушааба.

Вашингтоной зүгһөө хэды хашалта харшалалтануудай хэгдээшье һаань, манай ороной арад социалис общество байгуулһаар гэжэ Кубын хүтэлбэрилэгшэ мэдээсээ.

СЕПГ-гэй ба КПК-гай, ГДР-эй болон Кубын хоорондохи аха дүү ёһоной холбоо барисаае Э. Хонеккер, Ф. Кастро үндэрөөр сэгнэхэ зуураа, тэдэниие саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ тэмдэглэһэн байна.

ГРЕЦИ. Афинадахи Акрополь добуун дээрэ тайгдаһан Парфенон гэжэ храм хэлэгдэг [illegible] дэлхэйн [illegible] харад татадаг юм. Эртэ үрдын Грециин классическа архитектурын дурасхаалта энэ хүшөө манай эрын V зуун жэлдэ бодхоогдоһон юм. Парфенониие гамнан хамгаалха болон шэнэлэн һэргээхэ хэрэгтэ Грециин правительствэ горитой анхарал хандуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Парфенон храм.
(АДН—ТАСС-ай фото).

БУРЯАДАЙ АССР-эй 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТАНГАРИГТАА ҮНЭН СЭХЭБДИ

Верхнеудинск (мүнөөнэй Улаан-Үдэ) хотодо Могдесьянсын хубиин пекарнида арбадай наһатайдаа хүдэлжэ хүм. Эгээл эндэ ажабайдалдам ехэ нүлөө үзүүлхэ хүнтэй ушарһанби. Хилээмэ баридаг ахамад мастер Василий Семёнович бэлэй. Нэгэтэ тэрэ намайе урдаа һуулгаад, арагаахан нигэжэ хэлээ һэн: «Коля, нилээд ойлгомсо болоноойш. Хэлэшыем һайса шагнаа». Тиин үгытэй зоной хүбүүн заяан тухай, совет засаг, Ленин тухай хөөрэһэн удаа: «Мүнөө аюултай үе. Сагаантанай һабарта орохо магадби. Тиимэһээл минии захяа бү мартаарай: Ленинтэй нэгэ замтай хүнүүдтэй ябаарай»,—гээ һэн.

Василий Семенович һайн абари зантай, ядаһан тулиһан зониие ходо үмгөөлдэг, хайрладаг байһан. «Иимэ хүн намда бүрүү юүм» [illegible] ёһотүй. Эсэгэ мэтээр хандана, аха мэтэ хайрлана... Василий аха, захяһааш хадуухаагүб даа,—гээд сэльхэлдэе тангариг гээ бэлэй.

Мүнөө буурал сагаан толгойтой болоо, нэгэ наһанайнгаа туйлда хүрэбшье, түрүүшынгээ тангаригта үнэн сэхэ заядааб гэжэ хэлэхэ эрхэтэйб. 1920 онһоо комсомолой гэшүүн, 58 жэлэй туршада партиин гэшүүн ябаха үедөө ажабайдалай болоһон агууехэ хубилалтануудые харахаар ябааб. [illegible]

Верхнеудинскдэ комсомолой түрүүшын эмхи байгуулагдаад эдэбхитэй хабаадалсажа эмхидхэлэй бюрогой, горрайкомой гэшүүнээр һунгагдаһан, удаань ВЛКСМ-эй горкомой секретарь ябаһан хүм. 1920 ондо шэлэй заводһоо, локомотивна депоһоо, типографиһаа олон нүхэдтэй болооб. Аха дүү Мееровууд, Попов, Петров болон бусад—хамта дээрээ 60 комсомолшууд хүн зоной дунда ойлгуулгын хүдэлмэри ябуулдаг, түрүүшын ударна бригаданууды эмхидхэжэ бэлэйбди. Гол хүдэлмэриһөө сүлөө сагтаа паровозуудые, вагонуудые, түмэр зам заһабарилха, транспортын һаалгуй ябадалые хангадаг һэмди. Залуушуулые ажалда оруулха талаар хүдэлмэриие онсо анхаарал хандуулагдадаг бэлэй.

Жэл үнгэрөөд байхада, Троицкосавск (мүнөөнэй Хяагта) хото руу комсомолой хүдэлмэрээр эльгээгдээ һэм. Эгээл энэ үедэ Монголһоо барон Унгернын отряд добтолхоор бэлдэжэ байна гэжэ [illegible]. Түрүүшын элтэрүүлгэ [illegible] шанга сохилтоор угтаахаар [illegible]. Зэрлиг хашхараа эдэлгэһэн губэрнеийн саанаһаа [illegible] харгалхадань, байлдаанда түгээ бэлэн байгаабди. Комсомолшууд Алёша Смолянский, Петр Эдинг, Мина Юдкук, Маруся Бонина гэгшэд эрэлхэг зоригой жэшээ харуулһан габьяатай. Тэрэ үедэ Шэтэдэ боложо байһан РКП (б)-гэй Алас-Дурнын хизаарай 3-дахи конференциин делегадууд Троицкосавск руу амаршалгын телеграмма эльгээжэ, арадай-революционно партиин гэшүүдтэ комсомолшуудта ажалшан арадай дайсадые хюдаһандань баяр хүргэжэ байгаа. [illegible] Тиимэһээл Кубанһаа мориин сэрэгэй 5-дахи бригадада партиина һуралсал гарахаар зууршалагдахадаа, хэды баясаһамни хэлэшэгүй. Эндэхи курсануудые түгэсхэһэнэй удаа Прибайкалиин комсомолшуудай 1-дэхи конференцидэ хабаадалсахаар эльгээдэжэ, РКСМ-эй обкомой бюрогой гэшүүнээр һунгагдаһанби. Онсолбол, пропаганда болон агитациин таһагай литературно-хэблэлэй хүдэлмэриин талаар харюусалгатай болоо һэм.

Гэгээрэл болбосоролоо дээшэлүүлхэ хэрэгтэм партиин Дальбюрогой дэргэдэхи Шэтын партийна һургуули ехэ үүргэ дүүргэһэн юм. Ханамжа ехэтэйгээр, оролдосотой наринаар һуралсалдаа хандажа, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуурини, социалис байгуулалтын, уласхоорондын байдалай болон бусадшье олон асуудалаар мэдэсэтэй болоо һэм. Түрэл хотодомнай Октябрьска революциин клуб нээгдэжэ, залуушуулай дунда ниитэ соёлой хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эршэтэйгээр ябуулагдажа эхилһэн. Уран зохёолшод, хүгжэмшэд, уран зураашад сагаа үргэлжэ ерэдэг, [illegible] уулзалгануудые үнгэргэдэг байгаа. «Бид» дархашуулбди», «Ревизор» гэһэн багахан зүжэгүүдые найруулан табихадамнай, хүдэлмэришэн харагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтадаг һэн. Городой залуушуулай суглаануд, Е. Ярославскиин хабаадалгатайгаар шажан мүргэл буруушааһан хөөрэлдөөнүүд илангаяа хүлгөөтэйгөөр, арсалдаануудтайгаар үнгэрдэг бэлэй. Үшөө нэгэ һонирхолтой баримта гэхэдэ, 1922 оной декабрьда түрүүшын пионерскэ отряд клубаймнай дэргэдэ байгуулагдаһан. «Олень» гэжэ нэрлэгдэһэн энэ отрядай вожатаар Газис Урманчеев һунгагдаһан. Отрядай гэшүүд Семён Метелица, Петр Соколов гэгшэд илангаяа үүсхэл эдэбхитэйнүүд һэн. Коммунистнууд болон комсомолой гэшүүд город сооха гүрим журам хинан шалгадаг, гүрэнэй зөөри хамгаалха талаар хэмжээнүүдые абадаг һэн.

Ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха зоригтой, бэеэр һайн элүүр энхэ залуушуулые хүмүүжүүлхэ тон шухала байгаа. Энэ зорилгоор комсомолой обкомой дэргэдэ «Спартак» гэһэн физкультурна клуб нээгдэһэн юм. Буряад-Монголой автономито республикын байгуулагдахада, бүхы коллективууд нэгэдүүлһэн физкультурын түбэй совет эмхидхэгдэһэн түхэтэй. Энэ хэрэгтэ гол һаналаа табилсаа бэлэйб. 1924 ондо Буряадай республикын түрүүшын жэлэй ойдо эгээл түрүүшын «Сурхарбаан» үнгэргэгдэһэн юм. 11 комсомолшуудһаа бүридэһэн «Спартак» гэһэн суглуулагдамал команда мүрысөөнүүдтэ илажа, түрүү һуури гэршэлһэн тусхай үнэмшэлгэ, алтан тэмдэг манда барюулагдаа, торгон лентэнүүд зүүлгэгдээ һэн. Командын гэшүүд Соколов, Николаев, Морковкин, Зорькин, Агафонов болон бусадшье хүсэ шадалаа, шадабарна элирхэйлжэ, олоной магтаалда хүртэһэн юм. Би өөрөө спортын найман зүйлөөр илажа, шагналнуудта хүртөөд, ехэл урмашаһанаа һананаб.

Эдэбхитэй комсомолшууд, тэрэ тоодо би Ленинскэ уряагаар партида орохоор зууршалагдажа, 1924 ондо партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаа бэлэйб. Социализм байгуулгын эршые түргэдхэхэ, хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха талаар харюусалгамнай бүри дээшэлээ һэн. Хүн бүхэн олониитэ хэрэгтэ ямар туһа хүргэжэ шадаха байһанаа, арга боломжонууд тухайгаа тодорхойгоор бодомжолжо үзэдэг, нүхэдтэйгөө зүбшэлдэдэг байгаа. Буряадай 10 жэлэй ойдо габһагай барилгын комиссараар томилогдоо һэм. Комсомолшууд, залуушуулай габшагайгаар хүдэлһэнэй ашаар богонихон болзорто 12 павильон баригдаһан. Монгол, Тува, Татари болон бусадшье газарһаа ерэхэ айлшадые түбхинүүлхээр гурбан дабхар гостиница бодхоогдоо бэлэй. 1932 ондо Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта физкультурын түрүүшын багшаар хүдэлжэ эхилээ һэм. Партиин эльгээһэн бусадшье хүдэлмэринүүдтэ бидэнэр, 20-дохи онуудай комсомолшууд абьяас шуналаа бадарган ябахые оролдообди.

Буряадай түүхын музейн дэргэдэ революционно, дайшалхы ба ажалай алдар соёлын клуб байгуулха, экспонадуудые суглуулха хэрэгтэ хабаадалсаа һэмди. Тиихэдээ граждан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта нүгшэһэн дайшалхы нүхэдэйнгөө нэрэ алдарые мүнхэлхөөр хүдэлмэри ябуулаабди.

...Мүнөө жара гаран жэлэй үнгэрһэнэй удаа арбаадтайхан үхибүүн хаһамни һанагдадаг. Ажабайдалайм эхин дээрэ уулзажа, тэмсэлэй харгыда зоригжуулһан Василий Семеновичые дурсахадаа. «Василий аха анхан үгэһэн тангаригтаа манай үетэн үнэн сэхэбди!» гэжэ хэлэхэ дурам хүрэдэг юм.

Н. ЛЕВСКИЙ,
комсомолой, партиин ветеран.

Д. М. МУНКО[ЕВ]

1928 онһоо КПСС-эй гэшүүн, союзна удха шанартай тусхайта пенсионер Мункоев Даша Мункоевич 83-тай боложо ябатараа 1983 оной мартын 14-дэ наһа бараба.

Д. М. Мункоев 1901 ондо Буряадай АССР-эй Мухар-Шэбэрэй районой Хүсөөтэ тосхондо үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн байгаа.

1920 ондо Даша Мункоевич Сагаан-Шулуутайн сомоной Соведэй секретаряар хүдэлжэ эхилээ, удаань Шэбэртын эхин һургуулиин багшаар хүдэлөө.

1926 ондо Д. М. Мункоев Бэшүүрэй районой арадай судьягай тушаалда дэбжүүлэгдэһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тэрэнэй бүхы ажал ябуулга республикын сүүдэй органуудай хүдэлмэритэй таһаршагүй холбоотой байгаа. 1930 ондо юстициин наркомоор, һүүлээрнь Буряадай АССР-эй Главсүүдэй түрүүлэгшээр 1940 ондо ститут дүүр лээр Буряад Верховно суу шээр һунгагд Д. М. Мунко министрээр 1951 ондо т кын Верховно толгойлоод, амаралтада дэлһэн байна.

Хүдэлһэн лэ нуудтаа Д. М. хэрэгээ һайн мар хүтэлбэр наа харуулдаг лика дотор с бэхижүүлхэ, мэрие нарижа руулха хэрэгт хүсэ шадалаа, еэ зорюулдаг түбшэн даруу, лан сэхэ, даа рэгтээ ехэ гаар хандадаг шалгардаг бэлэ

Д. М. Мунко партийна орга галтын комисс нээр, Буряад ЦИК-гай гэ ряадай АССР Соведэй болон тадуудай Ула родской Совед һунгагдаһан б

Парти болон нэ аша габья найнгаа түлөө Улаан Тугай «Хүндэлэлэй Т хоёр орденоор, ята ажалай түл болон правите шагналнуудаар

Д. М. Мунко рэлтэ һайхан най зүрхэ сэдь үлэхэл.

А. У. Модогоев, Б. С. Семенов, В. А. А. Бадиев, Б. Ц. Цыденжапов, Н. А. А. Сидорин, П. Т. Медведев, Р. Е. Н. Морокова, Д. Д. Басаев, К. Н. Перепанов.

НОМОЙ ТАГ

1983 ондо Буряадай номой хэблэлэй тематическа шэнжэлхы түсэб тусхай дэбтэр болгогдон хэблэгдээд, номой магазинуудта эльгээгдэбэ.

ХҮН БҮХЭНДЭ ХЭРЭГТЭЙ

Хэблэлэй түсэбтэ юун бии гээшэб? Ниитэ-политическэ, үйлэдбэриин-техническэ, хүдөө ажахын, һуралсалай, уран зохёолой, хизаар ороноо шэнжэлэлгын литература түсэб соо оруулагдаа.

СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан номууд, партийна организацинуудай дүй дүршэлые пропагандистнуудта туһаламжа болгон согсолһон зохёолнууд, соёлой болон гэгээрэлэй түйлалтанууд тухай хөөрэһэн брошюранууд олоор хэблэгдэхэ.

Хэдэн авторнуудай хамтаран бэшэһэн Буряадай соёл болбосорол тухай ном Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагданхай. Социалис соёл болбосоролой 60 жэл соо хүгжэһэн түүхэтэ замые харуулһан документнүүд ном соо оруулагдаха юм. Д. Б Шагдуровай бэшэһэн «Хани барисаамнай бэхижэнэ» (ород хэлэн дээрэ) гэһэн ном СССР МНР хоёрой хоорондохи политическэ, экономическа, соёлой холбоо барисаанай улам бүри батажан хүгжэжэ байһан тухай хөөрэнэ.

60 жэлэй туршада республика доторнай эрдэмэй хүгжэһэн тухай, СССР-эй Наукануудай академиин Буряадай филиалай болон тэрэнэй отделнүүдэй, мүн эрдэм-шэнжэлгын шэнэ шэглэлнүүд тушаа М. В. Мохосоевой бэшэһэн «Совет Буряадай эрдэмэй дэбжэлтэ» гэжэ ном ород хэлэн дээрэ хэблэгдэхээр хараалагдана.

«XI табан жэлэй хоёрдохи жэл» гэһэн номые хэдэн авторнууд бүтээгээ юм. Буряадай арадай ажахын алишье һалбарида, соёлой байгуулалтада юунэй хэгдэжэ байһан тухай арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариин ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай энэ ном соо хэлэгдэхэ. Мүн хэдэн авторай бүтээһэн «Социалис Ажалай Геройнууд» гэһэн ном һонин байхаар хүлеэгдэнэ. Ажалай баатарнуудай хураангы намтар үгтөөд, ажалдаа түйлаһан асари ехэ амжалтанууд тухайдань хэлэгдэхэ юм. Буряадай сэрэгшэд тухай номууд барлагдажа үргэлжэлхэ. Бүлэг авторай бүтээһэн «Эхэ оронойнгоо түлөө дайлалдаа» гэжэ ном барлагдаха юм.

Үйлэдбэриин түрүү онол аргаар эрхилэн ябуулга тухай номууд уншагшадаа олохо байха. Үйлэдбэриин шанарые һайжаруулга, түрүү дүй дүршэлые олоной дунда нэбтэрүүлгэ тушаа номууд хэрэгтэй бшуу. Буряад ороной заводой, фабрикын түрүү хүдэлмэрилэд тухай хөөрэһэн дүрбэн брошюра олоной анхаралые татаха ёһотой.

Хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай номууд олоор хэблэгдэхэ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэреэр КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленум дээрэ баталагдан абтаһан тогтоол соо хараалагдаһан зорилгонуудай ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай хөөрэһэн зохёолнууд хүдөө ажахын асуудалаар бэшэгдэһэн литературанууд соо онсо һуури эзэлхэ юм. «Түрүү дүй дүршэлэй библиотекэ» гэһэн серин олон брошюра гараха байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүл: таряашад, малшад тухай, тэдэнэй сэдьхэл бодолой гоё һайхан тухай хөөрэһэн брошюра хүн бүхэндэ һонин байха.

Уран зохёолшод уншагшадтаа юу бэлэглэхэб? Ц-Д. Хамаевай «Хэнзэ ногоон» гэһэн роман 1983 оной хэблэлэй түсэбтэ оронхой. Буряад хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн энэ роман соо зураглагдааша үйлэ хэрэгүүд дайнай хойтохи бэрхэтэй сагта болоно. Фронтһоо бусажа ерэһэн Гонгор—романай гол герой. Һандаржа эхилһэн ажахыгаа һэргээн бодхоохо гэжэ Гонгор нютагайхидтаяа хамта тэмсэнэ. Б. Ябжановай «Зоной хэшэг» гэжэ роман мүн лэ анха түрүүшынхеэ хэблэгдэн гараха юм. Түнхэн нютагтаа өөрынгөө геройнуудай дунда ажаһуудаг Б. Ябжанов түрүүшынгээ томо зохёол соо хүдөө нютагые хүгжөөн һалбаруулха тухай гол шухала асуудал табина.

«Гоё һайханай орон руу уряал» гэжэ түрүүшынгээ номые Э. Ц. Бальжинимаев хэблүүлхэнь. Буряад уран хёолшодой мэдээжэ бүтээлнүүд тухай буряад хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн статьянуудаа автор согсолон, ном болгоһон байна. Шэнжэлэгдэһэн зохёолнуудай геройнууд болохо юрын хүнүүдэй сэдьхэлэй баялигые, гоё һайханиие автор зураглана.

Ахамад поэдүүдэй нэгэн Ц. Г. Галсанов анда нүхэд тухайгаа дурдалга-рассказуудые бэшээд, ном болгон барлуулхань. Энэ ном ехэ һонин байха гэжэ хүлеэнэбди.

Мүнөө үеын буряад поэзиин антологи һаяар хэблэгдэхэ хараатай. Поэдүүдэй эрхим шүлэгүүд, поэмэһээ абтаһан хэһэгүүд антологидо оруулагдаа.

Поэт С. Ангабаев «Нюдэнэй сэсэгы» гэжэ согсолбори соогоо һүүлэй үедэ бэшэгдэһэн шүлэгүүдээ оруулаа. Совет хүнүүдэй— нютагаархидайнгаа габьяа солые поэт магтан дуулана.

Тиихэдэ М. Самбуевай «Мүнэтэ саг» гэжэ поэмэ (Социалис Ажалай Герой, хонишон В. Г. Романова тухай), И. Калашниковай «Шуһата зэбүүн саг», В. Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэһэн романууд хэблэгдэхэ. Мүн А. Конан-Дойлиин «Шерлок Холмсын ушаралта ябадалнууд», К. Седыхэй «Даури» гэһэн зохёолнууд хэблэгдэхээр 1983 оной түсэб соо хараалагдана.

Хүүгэдтэ ямар зохёолнууд зорюулагдахаб? Совет арадай дайшалхы болон ажалай һайн һайхан ёһо заншалай жэшээ дээрэ эдир үетэниие хүмүүжүүлмээр зохёолнууд түсэбтэ оруулагдаа.

Б. Романовай повестьнуудай, рассказуудай суглуулбари, Ц. Субановай «Эсэгын нэрэ» гэжэ повесть, Ш. Байминовай «Аха гол» гэһэн шүлэгүүдэй ном, Б. Гармажаповай «Талын дуун» гэһэн номууд багашуулда зорюулагдан гараха.

Т. МАЛЬЖИГАЕВА,
Буряадай книготоргын товаровед.

ҺОНИРХОЛТОЙГООР УНШАГДАХА

«Хоморой шухаг ба үндэһөөрөө таһаран хосорхо туйлдаа хүрэһэн ан амитад болон ургамалнууд» гэжэ ном Буряадай номой хэблэлээр нёдондо барлагдан гараа. Буряадай гүрэнэй «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай биологиин кафедрын эрдэмтэд, багшанар Г. М. Хабаева, Ц. З. Доржиев, К. М. Богданова, Г. К. Боровицкая Л. К. Бардонова гэгшэд энэ номой авторнууд болоно.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет 1982 оной май һарада «Хоморой шухаг ба амитадые болон ургамалнуудые харюулан хамгаалха тухай» гэһэн тогтоол абаа һэн. Харин үндэһөөрөө хосорхо туйлдаа хүрэһэн ан амитадай болон ургамалнуудай [illegible] ушарһаа энэ номой зорилго, тэрэнэй удха шанар уншагшадта ойлгосотой гэжэ һанагдана.

Манай республика ан амитадаар, ургамалнуудаар ехэ баян юм. Тодорхойлбол, ганса ургамалнууд хоёр зуугаад хүрэтэр тоологдоно. Харин ан амитад газар уһанай табан түрэлһөө, мүлхии амидардаг долоон, шубуудай 300 гаран, һүн тэжээлтэнэй 80 гаран түрэлһөө бүридэнэ. Тэдэнэй дунда гансал Буряад [illegible]

Тэрэшэлэн «СССР-эй Улаан номдо» оруулагдаһан Буряад нютагай ан амитад, мүн [illegible]

[illegible]

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ,
Д. Банзаровай нэрэмжэтэ БГПИ-гэй багша.

НЭГЭ АЖАХЫН ЭРХИМҮҮД

Үнгэрөөшэ дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ гартаа буу барин социалис Эхэ ороноо хархис муухай дайсадһаа аршалһан хүнүүд Прибайкалиин районой «Зырянский» совхоздо үсөөн бэшэ. Тэдэнэй нэгэн Леонид Андреевич Тарасов болоно. 1942 ондо тэрэ снайпернуудай һургуули дүүргээд, баруун фронт гаргагдажа, Оршо болон Витебск хотонууд шадар болоһон шанга байлдаанда хабаадалсаһан юм.

Тэндэ шархатаһан байна. Госпитальдо хэбтэжэ, бэеэ эмшэлүүлһэнэй һүүлээр Прибалтика ябуулагдажа Ригэ, Вильнюс, Каунас хотонуудые сүлөөлэлсөө. Немец-фашис булимтарагшадай һамна бута сохигдоһоной һүүлээр, тэрэнэй алба хэжэ байһан часть оронойнгоо зүүн хизаар эльгээгдээ һэн. Тиин Леонид Андреевич империалис Японой эсэргүү дайнда хабаадалсаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда эзэлхэг зоригтойгоор дайлалдаһанайнгаа түлөө тэрэ хэдэн медальнуудаар тэрэ тоодо «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан юм.

1950 ондо Л. А. Тарасов түрэл нютагтаа амар мэндэ ерээ бэлэй. Тэрэ гэһээр түрэл совхоздоо таһалгаряагүй ажал хэжэ ябана. Тиихэдээ ходо түрүү зэргэдэ, бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулан хүдэлнэ. Мүнөө тэрэ фермые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй даажа байһан фермэ һара, квартал бүхэндэ һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэдэг.

Константин Антонович Игумнов Орловско—Курска дүхэригтэ болоһон түйлай ехэ тулалдаанда хабаадалсаһан намтартай. Тэрэ зургаан дайшалхы медальнуудаар шагнагдаһан. Дайгаа даралсажа, даагаа һүүлдэлсэжэ ерэһэнэй һүүлээр ветеринарна фельдшерээр, колхозой правлениин түрүүлэгшээр хүдэлһэн юм. Мүнөө харгын мастер.

Капитанай зиндаада ябаһан Константин Давыдович Семочкин Японой квантунска арми бута сохилгодо хабаадалсаһан юм. Тэрэ пулеметно взводой командирай, полковой һургуулиин командирай орлогшын тушаалда ябаһан, дайшалхы хэдэн шагналтай.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагша Петр Дорофеевич Красивых мүнөө кочегараар хүдэлнэ. Арбан жэлэй туршада түбэй складые даажа ябаа. Хани нүхэр Валентина Иннокентьевнатай 6 үхибүүнэй «гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ» хүргэһэн.

Дайнай болон ажалай ветерануд Иван Егорович Седунов, Константин Степанович Лебедев, Иннокентий Лукич Угрюмов, Андрей Николаевич Патрахин болон бусад далан наһаяа дабажа гарабашье, олониитэдэ ашатай туһатай ажалда эдэбхитэйгээр хабаадаһаар.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

„БАЯРТАЙ, МЕДЕО!“

Энэ фильмын сценариин авторнууд Валерий Карен (СССР) Виктор Дусил (ЧССР) хоёр. Режиссерынь Зденек Подскальский. Москвагай гүрэнэй «Балет на льду» гэжэ ансамбль Прагын «Стадион» гэжэ спортбүлгэмэй «Ревю на льду» хоёр мүн лэ фильмдэ хабаадана.

Валерий Феликсович Карен 1931 ондо түрэһэн, ВГИК-эй сценарна факультедые 1954 ондо дүүргээ. Мүнөө «Мосфильм» студида ажалладаг. Институдаа дүүргээд, тэрэ хэдэн фильмын редактораар хүдэлөө. «Золотые ворота», «Улыбнись, ровесник!», «Любовь моя—революция» гэжэ уран һайханай фильмүүдэй сценаринуудые бэшэлсэһэн намтартай.

Эстрадын мэдээжэ дуушан Роза Рымбаева энэ фильмын гол ролиие гүйсэдхэнэ. Гэхэ зуура, тэрээн тухай хэдэн үгэ уншагшадтаа мэдээсэе.

Роза Куанышевна Рымбаева—Казахай ССР-эй габьяата артистка, Казахстанай Ленинскэ комсомолой шангай лауреат, Алма-Атын театрально-уран һайханай институдай студентка. Тэрэ 1976 ондо Ригэдэ үнгэргэгдэһэн залуу дуушадай Бүхэсоюзна конкурсын [illegible] Удаадахи [illegible] Бүхэсоюзна телевизионно «С песней по жизни» гэжэ конкурсын [illegible] 1977 ондо Польшодо «Сопот-77» гэжэ [illegible] «Алтан микрофондо», эстрадна дуунуудай [illegible] конкурсын лауреадай [illegible] Харин 1981 ондо тэрэ «Три дня праздника» гэжэ фильмдэ өөрөө өөрыгөө наадаһан байна. «Баяртай, Медео!» гээшэдэ Роза нэгэ доро хоёр басагадай роль гүйсэдхэнэ.

Тус фильмые найруулан табиһан режиссер Зденек Подскальский тухай хэлэбэл: тэрэ Прагынгаа дээдэ һургуулиин кино болон телевидениин факультедтэ 1945—1949 онуудта һураһан, 1954 ондо тэрэ Москвагай ВГИК дүүргээ. Режиссер З. Подскальский олон фильм буулгаһан. Эгээл һүүлдэй хүдэлмэри—«Баяртай, Медео!» гэһэн хүгжэмтэ фильмые тэрэ казах кинематографистнуудтай хамта 1982 ондо буулгаһан юм.

Республикынмнай кинотеатрнуудай экрануудта энэ фильм март һарада табигдаха.

В. ПАВЛОВА,
кинофикациин управлениин ахамад редактор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Казахай ССР-эй габьяата артистка, эстрадын мэдээжэ дуушан Роза Рымбаева.

СПОРТ

ЭДИР НАҺАТАЙШУУЛАЙ ША[...]

Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай спортын зал соо үндэрые дабалгаар «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Табан жэлэй урда тэ «Спартак» бүлгэмэй гарһан энэ үүсхэл олоной дунда һайшаагдадаг. Үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ хөтын спортын бүлгэм. клубуудай 80 гаран спортсмен суглараһан байна. Арбан, арбан хоёр наһатай эдиршүүл бусадһаа түрүүлэн мүрысэбэ. Басагадай дундаһаа 32-дохи һургуулиин зургаадахи классай һурагша Марианна Чебунина нэгэ метр 40 сантиметр үндэрые дабажа эрхимлэбэ. Хүбүүдэй дундаһаа 31-дэхи һургуулиин табадахи классай һурагша Алексей Ефремов түрүүлжэ гараа. Тэрэн нэгэ метр 55 сантиметр үндэрые дабаһан байна.

1968—1969 онуудай хүбүүд, басагадай дунда шанга тулалдаан болоо. 31-дэхи һургуулиин 8-дахи классай һурагша Лариса Антонова, 52-дохи һургуулиин 7-дохи классай һурагша Лариса Власова хоёрой дунда илангаяа шанга тулалдаан болоо. Эдэ хоёр лэ 140 сантиметрһээ 155 сантимер хүрэтэр үндэртэ ана мана тулалдаа. Лариса Антонова 155 сантиметр үндэрые үсөөн туршалгатайгаар дабажа, түрүү һууриda гараа. Тиихэшье ёһотой. Юуб гэхэдэ, Лариса Антонова хадаа үндэрые дабалгаар Ангарск, Эрхүү, Усолье-Сибирское хотонуудта үнгэргэгдэһэн үбэлэй мүрысөөнүүдтэ түрүү һуури эзэлһэн юм.

Мүн хүбүүдшье бэе бэедээ мүхөөгөө шэ тулалдажа гаяа 31-дэхи һ дахи классай [...]гений Сафонов хоёрой дунда га тэмсэл бол Сафонов 186 үндэрые дабаж ри эзэлбэ. Хар сантиметр хара

Гурбадахи за 17 наһатайшуу мүрысөөн эхил һургуулиин ар сай Елена Ме сантиметрэй үн жа, хотын чем зэргэдэ хүртэһ бүүдэй дундаһаа рыгин 182 сант дэрые дабажа

Эдэ мүрысө комотив» бүлг лэгшэ Ольга 175 сантиметр табигдаһан үн жа, СССР-эй с терта кандида дүүргэбэ. Эрэш һаа технологи тудай студент воносов 195 рэй үндэрые д

Командануу мүрысөөнэй д Улаан-Үдын Ок оной 31-дэхи һ манда түрүү Удаадахи хоёр дохи, 52-дохи дай командану байна.

Эдир наһата нирхол татаһан сөөндэ түрүү һэн спортсмену дануудта «Спар мэй грамота, барюулагдаа.

А.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Яруунын районой недели» — материалнуудай суглуулбари. «Техникэдэ найдамаар» — С. Убеевэй статья. Апрелиин 16-да Коммунис субботник. «Ойн харуулшад шиидхэбэ» — Н. Орловой корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Эзэн ёһоной мэдэрэл хүмүүжүүлхэ» — Е. Васильевай статья. Эдеэ хоолой программа: гээлтэнүүдые усадхаха. «Найдал юундэ харюулагданагүйб?» — В. Дмитриевэй статья.

Гурбадахи «Аха дүү Мон дуунууд» — Ч статья. «Буряа усхэбэрилгэ» — вай статья. « һонин» — Т материалнууд.

Дүрбэдэхи Спортын һони нууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Мэдээжэ аад, [illegible]». 10.50—«Бэгли» уран һайханай фильм. (1-дэхи хэрэг). 12.25—Шэнэ һонин. (12.30 хэрэгтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.30—«Табан жэл—хүн бүхэнэй хэрэг». Баримтата фильм. 16.10—[illegible] фильм. 16.55—Мелитополь хотын арадай хоорой капеллын концерт. 17.25—«Дохёогоо угыт, горнистнар!». 18.10—«Навигация 42-го...»—баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.00—«Байгал»—мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.25—Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой эстрадно-хүгжэмэй инструментнүүдэй ансамблиин концерт. 19.50—«Мүнөөдэр—түби дээгүүр». 20.05 — «Бэгли» уран һайханай фильм. (2-дохи хэрэг). 22.00—«Время». 22.35—«[illegible]». 23.20—Совет композиторнуудай дуунуудые Мичел (Испани) гүйсэдхэнэ. 23.40—«Мүнөөдэр—түби дээгүүр».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00—Немец хэлэн. 13.35—Географи «Прибайкали ба 14.05—«Таанадта 14.35—Эсэгэ оро [illegible]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-39 советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2-60-21, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 машинное бюро—2-57-63 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли. Н-02353 Заказ № 62. Индекс 04648.